

## YMPÄRISTÖMINISTERIÖN ASETUS PURKUMATERIAALI- JA RAKENNUSJÄTESELVITYKSESTÄ

### 1 Pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi ympäristöministeriön asetus, joka sisältäisi tarkemmat säännökset rakentamislain (751/2023) 16 §:n mukaisen purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen sisällöstä, laadinnasta ja tietojen ilmoittamisesta. Asetuksen avulla yhtenäistetään ilmoitustapa, jolla rakentamis- tai purkamishankkeessa syntyvien purkumateriaalien sekä maa- ja kiviainesten määrätiedot jatkossa tulisi ilmoittaa. Yhtenäisellä ilmoitustavalla edistetään rakennus- ja purkujätteiden hyödyntämistä sekä parannetaan tilastoinnin tarkkuutta ja laatua.

Asetuksessa annettaisiin tarkempia säännöksiä siitä, kuinka rakentamishankkeeseen ryhtyvän olisi huolehdittava purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen laadinnasta ja tietojen ilmoittamisesta rakentamislain 16 §:n tarkoittamalla tavalla kaksivaiheisesti, jos purkumateriaalien määrä ei ole vähäinen, tai hankkeessa syntyy rakennuspaikalta pois kuljetettavia maa- ja kiviaineksia. **Rakentamis- tai purkamisluvan hakemisen tai purkamisilmoituksen tekemisen yhteydessä** olisi esitettävä selvitys, joka sisältäisi arvon hankkeessa syntyvistä purkumateriaaleista sekä rakennuspaikalta pois kuljetettavista maa- ja kiviaineksista seuraavasti:

1. arvio hankkeessa syntyvien purkumateriaalien määrästä ensisijaisesti massoina vähintään seuraavan jaottelun mukaisesti: betoni, tiili, kivennäislaatat ja keramiikka, asfaltti, bitumi ja kattohuopa, kipsi, puu ja puupohjaiset tuotteet, metallit, lasi, muovit, eristeet, sähkö- ja elektroniikkalaitteet sekä sekalainen materiaali;
2. tiedot asbestia sisältävien purkumateriaalien laadusta ja määrästä, jos on tehty asbestikartoitus; sekä
3. arvio rakennuspaikalta pois kuljetettavien maa- ja kiviaineksien määrästä tilavuutena tai massoina siten, että erikseen ilmoitettaisiin pilaantuneet ja pilaantumattomat maa- ja kiviainekset.
4. Selvityksessä voitaisiin lisäksi esittää arvio uudelleenkäyttöön soveltuvista rakennusosista ja materiaaleista. Lisäksi voitaisiin ilmoittaa tarkemmin haitta-ainekartoituksen ja -tutkimusten tai muun tiedon perusteella vaarallisia aineita sisältävät purkumateriaalit. Maa- ja kiviaineksien osalta selvitys voisi sisältää tarkemman arvon myös pilaantumattomien maa- ja kiviainesten tyypeistä.

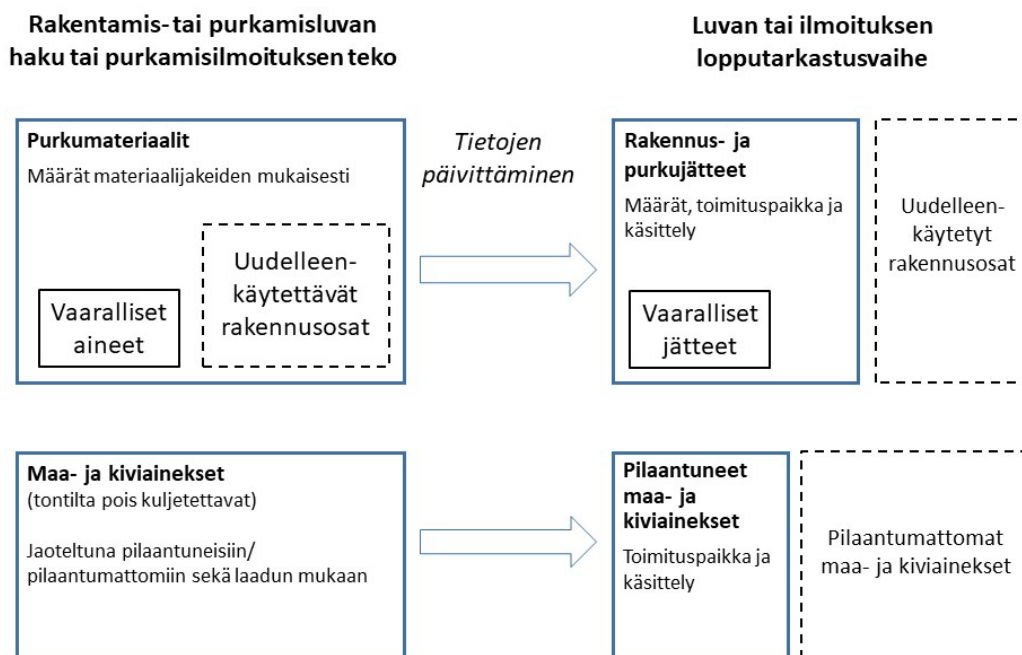
Rakentamishankkeeseen ryhtyvän olisi huolehdittava tietojen ilmoittamisesta rakennus- tai rakennuskohdekohtaisesti Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään tietokantaan, josta

asetuksessa käytettäisiin nimitystä *Purkumateriaali- ja rakennusjätetietoaineisto*<sup>1</sup>. Rakentamishankkeeseen ryhtyvän sijaan tiedot voisi ilmoittaa myös selvityksen laadintaan valtuutettu ulkopuolinen asiantuntija.

Sellaisissa uudisrakentamishankkeissa, jotka eivät sisällä purkamista, riittäisi arvio edellä mainitun kohdan 3 mukaisista maa- ja kiviaineksista. Kohdan 4 mukaisten tietojen ilmoittaminen olisi vapaaehtoista. Lisäksi selvitystä varten perustettavan tietoaineiston on tarkoitus vapaaehtoisuuden pohjalta mahdollistaa selvityksen soveltamisalan rajana olevan vähäisempien purkumateriaalimäärien ilmoittaminen sekä perusjaottelun pohjalta materiaalitietojen tarkempi ilmoittaminen, mikä tukisi materiaalien laadukasta hyödyntämistä.

**Rakentamis- tai purkuhankkeen valmistuttua** olisi rakentamishankkeeseen ryhtyvän huolehdittava, että lupa- tai ilmoitusvaiheessa tehtyyn selvitykseen lisätään tämän asetuksen mukaisesti tiedot hankkeessa syntyneiden, rakennuspaikalta pois kuljetettujen jätteiden määrästä, toimituspaikoista ja käsittelytavoista. Päivitys voisi sisältää tietoja myös uudelleen käyttöön toimitetuista rakennustuotteista ja -osista sekä hyötykäyttöön toimitetuista pilaantumattomista maa- ja kiviaineksista.

Päivittämisen olisi perustuttava ensisijaisesti jätelain (646/2011) 121 §:n mukaisten siirtoasiakirjojen tietoihin. Rakentamishankkeeseen ryhtyvän sijaan tiedot voisi ilmoittaa myös selvityksen laadintaan valtuutettu ulkopuolinen asiantuntija. Tietojen päivittämisen on tarkoitus tapahtua siten, että toteumatiedot voidaan hakea tietoaineistoon suoraan SIIRTO-rekisteristä, eli rakentamishankkeeseen ryhtyvä saisi päivitettyä tiedot helposti, käytännössä nappia painamalla. Niin kauan kuin tämä saadaan mahdollistettua, tulisi tiedot päivittää itse ne viemällä.



*Kaavio: Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksessä ilmoitettavat tiedot hankkeen eri vaiheissa*

<sup>1</sup> Tietoaineistolla tarkoitetaan asiakirjoista ja muista vastaavista tiedoista muodostuvaa tiettyyn viranomaisen tehtävään tai palveluun liittyvää tietokokonaisuutta.

## 2 Nykytila

### 2.1 Yleistä

Rakentaminen ja rakennettu ympäristö on merkittävä resurssien kuluttaja. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman<sup>2</sup> (2023) mukaan Suomi parantaa omavaraisuutta, nostaa jätöstusastetta ja vähentää saastumista parantamalla materiaalien kierrätystä. Hallitus sujuvoittaa ympäristöön liittyviä lupaprosesseja ja purkaa sääntelyn esteitä kiertotaloudelta. Ohjelma korostaa kiertotalouden edelläkävijyyden luovan maassamme uutta työtä ja liiketoimintaa. Hallitus myös lisää kierrätysmateriaalien käyttöä markkinaehtoisesti jätelainsäädäntöä muuttamalla. Hallitus kehittää kierrätetylle raaka-aineelle toimivat markkinat eri käyttökohteisiin ja lisää kierrätysmateriaalin käyttöosuutta. Hallitusohjelmassa tuodaan vahvasti esille, että päästötavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan aktiivisia toimia. Erikseen painotetaan, että ilmastotoimet toteutetaan kuitenkin taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja alueellisesti kestäväällä ja oikeudenmukaisella tavalla. Tarkoitus on, että Suomi vastaa päästöjen vähennystavoitteisiin ja etenee hiilineutraalisuustavoitteeseen ja hiilinegatiivisuuteen ilman, että arjen kustannukset nousevat tai kilpailukyky heikkenee.

Ympäristöministeriön strategiassa painotetaan vihreää siirtymää eli muutosta kohti ekologisesti kestäväää taloutta ja kasvua, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen, vaan nojaa vähähiilisiin sekä kiertotaloutta ja luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin. Rakentamisella on ratkaiseva rooli vihreässä siirtymässä, sillä se kuluttaa vuositasolla noin 50 prosenttia luonnonvaroista. Vuonna 2021 rakentamisen yhteydessä syntyi 13 miljoonaa tonnia jätettä, josta nykyisellä luokittelutarkkuudella 12,4 miljoonaa tonnia mineraalijätettä, 295 000 tonnia puujätettä, 264 000 tonnia metallijätettä ja 224 000 tonnia vaarallista jätettä<sup>3</sup>. Tämän suuruusluokan purku- ja jättemateriaalivirrat sisältävät merkittävästi hyödyntämättömiä kiertotaloudellista potentiaalia. Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitysten tarjoaman tiedon myötä purkumateriaalit ja rakennusjätteet voidaan paremmin kohdentaa ja valjastaa jatkokäyttöön. Rakennuskanta kuluttaa 40 prosenttia energiasta ja aiheuttaa kolmanneksen kasvihuonekaasupäästöistä. Siksi kiinteistö- ja rakennusalan toimet energiatehokkuuden, vähähiilisyyden ja kiertotalouden edistämiseksi ovat merkittäviä. Strategian mukaisesti säästöjen tulisi ohjata vahvemmin vähähiilisyyteen ja kiertotalouteen siten, että rakennusten elinkaari on vähähiilinen ja materiaalitehokas.<sup>4</sup>

Rakentamisen kiertotalouden ohjauksessa keskeinen tavoite on laadukkaiden materiaalikierrojen edistäminen. Suomi on EU:n jätedirektiivin pohjalta sitoutunut nostamaan rakennus- ja purkujätteen hyödyntämistason materiaalina 70 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä<sup>5</sup>. Viimeisin arvio hyödyntämistason vuodelta 2022 on 54 prosenttia, joten tavoitteesta on selvästi jääty. Vuonna 2018 tehdyssä jätedirektiivin muutoksessa edellytettiin, että EU komissio pohtii viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2024 uudelleenkäyttöön valmistelua ja kierrätystä koskevien tavoitteiden asettamista rakennus- ja purkujätteelle sekä sen materiaalikohteisille jakeille.

Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2027 hyväksyttiin keväällä 2022<sup>6</sup>. Suunnitelmassa esitetään jätehuollon ja jätteen synnyn ehkäisyn tavoitteet sekä toimet tavoitteiden

---

<sup>2</sup> *Vahva ja välittävä Suomi*. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023.

<sup>3</sup> Tilastokeskuksen maksuttomat tilastotietokannat. Jätteiden synty toimialoittain, 2017-2021.

<sup>4</sup> [Parempi ympäristö tuleville sukupolville Ympäristöministeriön strategia vuoteen 2035](#)

<sup>5</sup> Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/98/EY, annettu 19 päivänä marraskuuta 2008, jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta.

<sup>6</sup> *Kierrätyksestä kiertotalouteen: Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2027*. Ympäristöministeriön julkaisuja 2022:13.

saavuttamiseksi. Tavoitteena on hyödyntämistason nostaminen vähintään EU:n tavoitteiden tasolle. Suunnitelmaan sisältyy joukko rakennus- ja purkujätteen ehkäisyä, vähentämistä ja laadukasta hyödyntämistä koskevia toimenpiteitä. Suomen uusi arkkitehtuuripoliittinen ohjelma<sup>7</sup> valmistui 2022. Ohjelman vuotta 2035 kuvaavassa tavoitevisiossa kiertotalous, vähähiilisyys ja luontoarvojen huomioon ottaminen ”ovat oleellinen osa rakennusten ja lähiympäristön suunnittelua”. Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen Suomen kiertotalouden strategisesta ohjelmasta vuonna 2021 (YM/2021/17). Ohjelma pohjautuu ehdotukseen<sup>8</sup>, jota valmisteli noin 250 hallinnon, järjestöjen, elinkeinoelämän ja tutkimuslaitosten edustajaa. Ohjelma sisältää suosituksia kiinteistö- ja rakennusalan kiertotalouden edistämiseen. Näihin sisältyvät muun muassa kiertotaloustietoisuuden lisääminen rakennusalanalla, digitaalinen tiedonhallinta sekä rakentamisen ja kaavoituksen ohjauksen kehittäminen kiertotaloutta tukevaksi. Rakentamisen kannalta keskeisiä ohjelman toimenpiteitä on Kiertotalouden strateginen green deal, jonka puitteissa kiinteistö- ja rakennusalan kehittäminen valikoima kiertotaloutta edistäviä toimenpiteitä.

## 2.2 Lainsäädännön nykytila ja keskeiset muutokset

Jo nykyiseen maankäyttö- ja rakennusasetukseen (895/1999) sisältyy velvoite arvioida hankkeissa syntyvän rakennusjätteen määrä. Asetuksen 55.2 §:n mukaan rakentamista sekä rakennuksen tai sen osan purkamista koskevassa lupahakemuksessa tai ilmoituksessa on ”esitettävä selvitys rakennusjätteen määrästä ja laadusta sekä sen lajittelusta, jollei jätteen määrä ole vähäinen. Hakemuksessa tai ilmoituksessa on erikseen ilmoitettava terveydelle tai ympäristölle vaarallisesta rakennus- tai purkujätteestä ja sen käsittelystä.” Tällä hetkellä ei ole voimassa edellä esitettyä tarkempia säännöksiä luvanvaraisissa hankkeissa syntyvien rakennus- ja purkujätteiden määrien ilmoittamisesta. Tarkemman sääntelyn puute on johtanut siihen, että syntyneen rakennus- ja purkujätteen raportoinnin käytännöt ovat olleet hyvin vaihtelevia, eivätkä sääntelyn tavoitteet ole toivotusti toteutuneet. Tämän vuoksi selvitysvelvoite on nyt nostettu edellä mainitusta asetuksesta rakentamislakiin, jonka 16 §:ssä esitetyt lähtökohdat antavat nykyistä paremman pohjan yhtenäisemmälle soveltamiselle. Rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025 alusta.

Tässä asetuksessa olisi tarkoitus täsmentää edellä mainittua rakentamislain selvitysvelvoitetta antamalla tarkempia säännöksiä purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen sisällöstä, laadinnasta ja tietojen ilmoittamisesta. Asetuksen keskeinen muutos nykytilaan verrattuna olisi se, että uusi sääntely varmistaisi selvitysten laadinnan yhdenmukaisuuden edellyttämällä purkumateriaalijakeiden ja toteutuneiden jätemäärien ilmoittamisen määrämuotoisella tavalla. Nykyistä tarkemmin säänneltäisiin myös vaarallisia aineita sisältävien materiaalien sekä maa- ja kiviainesten ilmoittamisesta. Lisäksi tarkennettaisiin purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen päivittämisselvityksiä ja tietojen ilmoittamista. Tarkoituksena olisi vaikuttaa muun muassa materiaalijakeiden määrittelyyn ja raportoinnin tarkkuuteen niin, että kerätty tieto tukisi materiaalien laadukasta hyödyntämistä ja hyödyntämiseen pohjautuvaa liiketoimintaa.

Rakennushankkeen lupa- ja ilmoitusprosessin yhteydessä arvioidut rakennus- ja purkumateriaalit raportoitaisiin valmistelussa olevaan purkumateriaali- ja rakennusjätetietoaineistoon. Hankkeen loppuvaiheessa syntyneet jätemäärät päivitetäisiin tämän asetuksen mukaisesti. Nykykäytännössä raportointi on tapahtunut pitkään pääasiassa paperisin tai pdf-lomakkein, jotka saattoivat olla kuntakohtaisia. Siirtyminen valtakunnalliseen purkumateriaali- ja raken-

---

<sup>7</sup> Kohti kestävää arkkitehtuuria: Suomen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2022 – 2035. Valtioneuvoston julkaisu 2022:1.

<sup>8</sup> Uusi suunta – Ehdotus kiertotalouden strategiseksi ohjelmaksi. Valtioneuvoston julkaisu 2021:1.

nusjätetietoaineistoon tehostaisi rakennus- ja purkumateriaalien ja -jätteen seuranta ja hyödyntämistä merkittävästi verrattuna nykytilanteeseen. Menettelyn selkeyttäminen ja yhdenmukaistaminen tukisi rakentamishankkeen ryhtyvän ilmoittamisvelvoitetta ja viranomaisyötä. Vastaavaa valtakunnallista rakennus- ja purkujätteen digitaalista järjestelmää ei tietävästi ole muissa maissa vielä toteutettu.

### 2.3 Selvityksen liityntä muuhun sääntelyyn ja käynnissä oleviin hankkeisiin

Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitykseen liittyvät välillisesti myös monet muut voimassa ja valmisteilla olevat purkumateriaalien kiertoja edistävät vaatimukset. Esimerkiksi uusi vähähiilisen rakentamisen olennainen tekninen vaatimus velvoittaa tietyiltä uudisrakennuksilta ilmastaselvitystä, jonka sisältämä hiilijalanjäljen laskenta (RakL 38 §) ja siihen liittyvä raja-arvo-ohjaus (RakL 38 a §) tukevat purkumateriaalien uudelleenkäyttöä ja kierrätystä, koska uudelleenkäyttö- ja kierrätystuotteet ovat neitseellisistä luonnonvaroista valmistettuja tuotteita vähähiilisempiä. Lisäksi on laadittava pääpiirustustasoinen rakennustuoteluettelo, joka sisältää tiedot rakentamisessa käytettävistä tuotteista. Olennainen tekninen vaatimus rakennuksen elinkaariominaisuuksista (RakL 39 §) velvoittaa puolestaan rakentamishankkeeseen ryhtyvää kiinnittämään ”erityistä huomiota on kiinnitettävä pohjarakenteiden ja kantavien rakenteiden kestävyteen sekä rakennuksen ja sen tilojen, rakennusosien sekä teknisten järjestelmien käyttöikään, käytettävyyteen, huollettavuuteen, muunneltavuuteen ja korjattavuuteen sekä rakennusosien purettavuuteen ja uudelleenkäytettävyyteen.” Elinkaariominaisuudet edellyttävät rakennuksen suunnittelua pitkäikäiseksi muun muassa rakennustuotteiden uudelleenkäytettävyyden ja kierrätettävyyden näkökulmasta.

Uusi rakentamislaki liittyy purkumateriaalien hyödyntämiseen myös purkamisluvan edellytyksissä (56 §). Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) tavoin rakentamislaki edellyttää, että luvan hakijan on selvitettävä purkamistyön järjestäminen ja edellytykset huolehtia syntyvän rakennusjätteen käsittelystä sekä käyttökelpoisten rakennusosien uudelleen käyttämisestä. Purkamisluvan edellytyksiä arvioidaan uudelleen niin sanotussa rakentamislain korjaussarjassa<sup>9</sup>. Purkamislupa voitaisiin myöntää muun kuin suojellun rakennuksen purkamiseen aina tilanteessa, jossa rakennukselle ei olisi enää osoitettavissa käyttötarkoitusta ja purettavaksi aiottu rakennus olisi huonokuntoinen eikä sen korjaaminen olisi enää kustannustehokasta. Purkaminen voisi tulla kysymykseen, jos rakennus lisäksi sijaitsi kunnassa, jossa rakennukset ovat menettäneet suurimman osan arvostaan eikä esimerkiksi pankista saisi enää lainaa rakennuksen korjaamiseen. Kaikkien edellä mainittujen kolmen edellytyksen pitäisi täytyä yhtä aikaa. Olennaista rakennuskohteen purkamiselle tällä perusteella olisi se, että purkaminen johtaisi purkumateriaalin uudelleenkäyttöön tai kierrättämiseen. Pienikin määrä riittäisi kriteerin täyttymiseen.

Jätteistä annettu valtioneuvoston asetus (*jäteasetus*, 978/2021) määrittelee raamit rakennus- ja purkumateriaalien ja -jätteen hyödyntämiselle ja erilliskeräykselle. Asetuksen 25 §:n mukaan rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava hankkeen suunnittelusta ja toteuttamisesta siten, että jätelain 8 §:n mukaisesti otetaan talteen ja käytetään uudelleen käyttökelpoiset rakennusosat ja -materiaalit ja että toiminnassa syntyy mahdollisimman vähän ja mahdollisimman haitatonta rakennus- ja purkujätettä. Jäteasetuksen erilliskeräystä koskeva velvoite 26 §:ssä toimii pääosin pohjana myös tämän asetuksen mukaiselle purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen purkumateriaalijakeiden jaottelulle ja ilmoittamiselle. Kyseisen pykälän mukaan rakennus- ja purkujätteen haltijan on järjestettävä erilliskeräys ainakin seuraaville jätelajeille: 1) betoni, tiili, kivennäislaatat ja keramiikka mahdollisuuksien mukaan lajiteltuina jätelajeittain; 2) asfaltti; 3) bitumi ja kattuhuopa; 4) kipsi; 5) kyllästämätön

<sup>9</sup> Tasavallan presidentti vahvisti lain rakentamislain muuttamisesta 19.12.2024 (897/2024)

puu; 6) metalli; 7) lasi; 8) muovi; 9) paperi ja kartonki; 10) mineraalivillaeriste; 11) maa- ja kiviaines.” Lisäksi pykälässä todetaan, että ”6–9 kohdassa tarkoitettu tiettyä materiaalia olevasta jätteestä on tarvittaessa lajiteltava erikseen tasalaatuinen huomattavan suurina määrinä syntyvä jäte, jos näin järjestettävällä erilliskeräyksellä saavutetaan kierrätyksen edistämisen ja muutoin etusijajärjestyksen toimeenpanon kannalta paras lopputulos.” Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen ensisijainen päivittämisskeino olisi jätelain mukainen siirtoasiakirja, jonka laatimisvelvollisuudesta säädetään jätelain 121 §:ssä.

Suomeen kehitettiin vuonna 2019 ympäristöministeriön johdolla purkukartoitus, vapaaehtoinen menetelmä purkamisessa syntyvien rakennusmateriaalien, uudelleenkäytettävien rakennusosien ja haitallisten aineiden raportointiin. Menetelmän taustalla on EU:n kiertotaloustavoitteiden pohjalta edistämä *pre-demolition audit* –periaate<sup>10</sup>. Purkukartoituksen käytön edistämiseksi ympäristöministeriö solmi Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry:n kanssa Kestävän purkamisen Green dealin. Kartoituksen tekeminen on lisäksi ollut Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) myöntämän purkuavustuksen ehtona. Purkukartoituksesta on kehitetty osittain ympäristöministeriön tuella Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy:n Rapurc-hankkeessa<sup>11</sup> digitaalinen työkalu purkukartoitus.fi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu XAMK:n toimesta. Tavoitteena on, että lain edellyttämän purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen raportointi voitaisiin kytkeä digitaalisen rajapinnan kautta myös purkukartoitus.fi -työkaluun sekä materiaalien ja jätteen vaihdanta-alustaan Materiaalitoriin.

Yksi keskeinen este materiaalikierrolle on ollut purkumateriaalien tuotehyväksyntä ja kelpoisuuden osoittaminen. Ympäristöministeriön rahoittaman Purater-hankkeen tulosten pohjalta selkeytettiin purkumateriaalien tuotehyväksyntään liittyviä reunaehtoja<sup>12</sup>. Rakennustuotteiden uudelleenkäyttö on Suomessa mahdollista rakennuspaikkakohtaista varmentamista käyttäen<sup>13</sup>. Kelpoisuus uudessa käyttökohteessa tulee kuitenkin uuden tuotteen tavoin aina varmistaa, sillä rakennustuotteen, joka on tarkoitettu käytettäväksi pysyvänä osana rakennuskohteessa, tulee olla turvallinen ja terveellinen sekä ominaisuuksiltaan sellainen, että rakennuskohde asianmukaisesti suunniteltuna ja rakennettuna täyttää olennaiset tekniset vaatimukset tavanomaisella kunnossapidolla taloudellisesti perustellun käyttöajan (RakL 121 §). Samalla selkeytettiin, että EU:n rakennustuoteasetuksen (305/2011/EU) mukainen CE-merkintävelvoite koskee lähtökohtaisesti ainoastaan uusia rakennustuotteita, jotka saatetaan ensimmäisen kerran saataville markkinoille. Tämä tarkoittaa sitä, että rakennustuoteasetusta ei sovelleta uudelleenkäytettäviin rakennustuotteisiin, vaan niitä koskeva sääntely kuuluu jäsenmaiden toimivaltaan. EU rakennustuoteasetus ei myöskään rajoita rakennustuotteiden uudelleenkäyttöä, jos tuote tai käyttötarkoitus ei olennaisesti muutu siinä laajuudessa, että se katsottaisiin uudeksi tuotteeksi. Rakennustuoteasetuksen revisio tarjoaa mahdollisuuden laajentaa asetuksen soveltamista myös uudelleenkäytettäviin rakennustuotteisiin.

---

<sup>10</sup> Pre-demolition audit –periaate tarkoittaa, että ennen saneeraus- tai purkuprojektin aloittamista selvitetään mahdollisuudet käyttää uudelleen tai kierrättää materiaaleja sekä käsitellä vaaralliset jätteet.

<sup>11</sup> RAPURC - Rakennus- ja purkujätteiden uudelleenkäytön ja kierrätyksen parantaminen toimintamallien ja tiedonsiirron kehittämisen avulla.

<sup>12</sup> *Purkumateriaalien kelpoisuus eri käyttökohteisiin turvallisuuden ja terveellisyysnäkökulmasta*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:15.

<sup>13</sup> Laki eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä (954/2012) 17 §

### 3 Säännöskohtaiset perustelut

#### 1 §. Purkumateriaalit

Pykälässä säädettäisiin tarkemmin purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen sisältämien purkumateriaalien määrän arvioinnista ja jaottelusta.

Pykälän *1 momentissa* viitataan informatiivisesti rakentamislain 16 §:ään, jonka mukaan rakentamishankkeeseen ryhtyvän on hakiessaan rakentamis- tai purkamislupaa tai tehdessään purkamisilmoituksen esitettävä purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitys, josta on käytävä ilmi arviot rakennus- tai purkuhankkeessa syntyvien purkumateriaalien määrästä, jos hankkeessa syntyvien purkumateriaalien määrä ei ole vähäinen. Rakentamishankkeeseen ryhtyvällä tarkoitetaan henkilöä tai tahoja, jonka nimiin rakentamisen eri luvat haetaan, eli käytännössä useimmiten rakennuttajaa tai kohteen tilaajaa. Ellei rakentamishankkeeseen ryhtyvällä ole itsellään riittävää asiantuntemusta purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen laadintaan, voitaisiin siihen valtuuttaa ulkopuolinen asiantuntija. Viime kädessä rakentamishankkeeseen ryhtyvä kuitenkin vastaisi, lain 16 §:n mukaisesti, laadinnasta ja tietojen ilmoittamisesta.

Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen laatimisvelvoite koskisi rakentamislain mukaan nimenomaisesti rakentamislain perusteella luvanvaraisia rakentamis- ja purkamishankkeita sekä purkamishankkeita, joissa on tehtävä purkamisilmoitus. Käytännössä selvitysvelvoite koskisi hankkeita, joissa on kyse uuden rakennuksen rakentamisesta, olemassa olevan rakennuksen korjaus- tai muutostyöstä taikka purkamisesta, mutta ei esimerkiksi infran tai alueiden rakentamishankkeita tai rakentamislain tarkoittamaa maisematyölupaa. Mikäli rakentamis- ja purkamishanke ei edellytä rakentamis- tai purkamislupaa tai purkamisilmoituksen tekemistä, ei tämän asetuksen mukaista selvitystä ole myöskään välttämätöntä tehdä.

Selvitysvelvoite koskisi ainoastaan rakentamislain tarkoittamia rakennuksia ja rakennuskohteita. Sekä rakennus että rakennuskohde on määritelty lain määritelmäpykälässä. Lain 2 §:n 5 kohdan mukaan rakennuksella tarkoitetaan erillistä, kiinteää, paikallaan pysytettäväksi tarkoitettua, omalla sisäänkäynnillä varustettua kohdetta, joka sisältää katettua ja seinien erottamaa tilaa. Rakennuskohteella tarkoitetaan 4 kohdan mukaan puolestaan rakennusta tai rakennelmaa, jolla voi olla vaikutusta ympäröivän alueen käyttöön ja jonka toteuttamisessa on otettava huomioon olennaisia teknisiä vaatimuksia, sekä erityistä toimintaa varten rakennettavaa aluetta, josta aiheutuu vaikutuksia sitä ympäröivien alueiden käytölle.

Selvitystä ei rakentamislain 16 §:n tarkoittamalla tavalla edellytetä rakentamis- tai purkamisluvan hakemisen tai purkamisilmoituksen tekemisen yhteydessä hankkeissa, joissa purkumateriaalien määrä on vähäinen. Jos purkumateriaalien määrää ei voida pitää vähäisenä tai hankkeessa syntyy rakennuspaikalta pois kuljetettavia maa- ja kiviaineksia, olisi selvitys lupavaiheessa tehtävä.

Purkumateriaalien vähäisyyden arvioinnissa on otettava huomioon nimenomaisesti tämän asetuksen 1 §:n mukaisesti jaoteltavat purkumateriaalit. Purkumateriaaleilla tarkoitettaisiin purettavassa rakennuksessa ja rakennuskohteessa olevia materiaaleja ja rakennusosia, jotka aiotaan poistaa ja joista voi rakennusta purettaessa tulla jätettä, mutta joita voidaan myös käyttää uudelleen, jolloin vähennetään syntyvän jätteen määrää.

Vähäisyyden arviointi perustuu rakentamislain esitöiden (HE 139/2022) mukaisesti tapauskohtaiseen kokonaisarvioon, jossa olisi otettava huomioon erityisesti purkumateriaalien kokonaismäärä, purkumateriaalien arvokkuus, purkutoimenpiteen laatu ja alueen hyödyntämismahdollisuudet. Lähtökohtana olisi kuitenkin, että kaikki kokonaisten rakennusten pur-

kuhankkeet sisältyisivät selvitysvelvoitteen piiriin, jos purettavien rakennusten yhteenlaskettu kerrosala on vähintään 100 neliometriä. Pinta-alakohtaisen raja-arvon soveltamisessa tulisi kuitenkin ottaa huomioon rakennuksen kerroskorkeus ja tilavuus erityisesti purettaessa poikkeuksellisen korkeita rakennuksia kuten teollisuusrakennuksia tai silloja.

Selvitysvelvollisuuden piiriin kuuluisivat myös kiinteistöjen perusparannus-, korjaus- ja tilamuutoshankkeet, joissa syntyvän jätteen määrä on vähäistä suurempi. Ohjeellinen raja tällaisissa hankkeissa purkumateriaalien määrän vähäisyydelle olisi 10 tonnia. Näin ollen laajat peruskorjaushankkeet kuten julkisivukorjaukset ja linjasaneeraukset, riippuen toki kohteen koosta, pääsääntöisesti sisältyisivät selvitysvelvoitteen piiriin. Sen sijaan pieniksi arvioidut luvanvaraiset korjaushankkeet kuten yksittäiset kylpyhuoneremontit tai yksittäisten asuntojen remontit eivät selvitystä edellyttäisi. Molemmissa tilanteissa, kokonaisten rakennusten purkuhankkeissa ja korjaamisessa tulisi kuitenkin käyttää tapauskohtaista harkintaa nojautuen edellä mainittuihin tekijöihin (toimenpiteen laatu, purkumateriaalien arvokkuus jne.) soveltamisalan rajan määrittelyssä.

Selvityksen raportointiin käytettävä tietojärjestelmä mahdollistaa myös soveltamisalan rajaa pienempien purkumateriaalimäärien raportoinnin lupavaiheessa vapaaehtoisuuden pohjalta. Kannuste tähän hankkeeseen ryhtyvälle on mahdollinen taloudellinen hyöty, joka syntyy, kun tietojärjestelmään ilmoitettava tieto vapautuvista purkumateriaaleista ja uudelleenkäyttöön soveltuvista rakennustuotteista saadaan materiaalien vaihdanta-alustoille mahdollisten hyödyntäjien tietoon.

Pykälän *I momentin* mukaan selvityksen olisi sisällettävä arvio hankkeessa syntyvien purkumateriaalien määrästä massoina. Pykälässä säädettäisiin siitä, miten purkumateriaalien sisältämät materiaalit olisi jaoteltava arviota tehtäessä. Velvoite koskisi ainoastaan rakentamisessa, korjaamisessa tai purkamisessa syntyviä purkumateriaaleja, eikä siten rakentamisvaiheessa syntyvää ylijäämämateriaalia tai rakennustuotteiden pakkausmateriaaleja tai rakenteiden tukemiseen tai suojaamiseen käytettäviä materiaaleja.

Purkumateriaalit olisi jaoteltava *I momentin* mukaisesti vähintään betoniin, tiileen, kivennäislaattaan ja keramiikkaan, asfalttiin, bitumiin ja kattohuopaan, kipsiin, puuhun ja puupohjaisiin tuotteisiin, metalliin, lasiin, muoviin, eristeisiin sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteisiin. Lisäksi jaotteluun on sisällytetty luokka sekalainen materiaali, jota voidaan käyttää, jos purkumateriaali ei kuulu mihinkään edellä mainituista luokista tai jos purkumateriaalia ei tunnisteta. Esimerkki materiaalista, joka tähän luokkaan voidaan raportoida, on paperi ja kartonki, jota määrällisesti purkamisessa syntyy vähän.

Purkumateriaalien *I momentin* mukainen jäsenitys olisi jaottelun vähimmäisvaatimus. Jaottelu poikkeaisi hieman jäteasetuksen 26 §:n rakennus- ja purkujätteen erilliskeräysvaatimuksesta. Tämä johtuu siitä, että tämän asetuksen mukaisen jaottelun tavoitteena on tunnistaa ja jaotella purkumateriaaleja ja rakennusosia nimenomaan niiden kierrätyksen ja hyödyntämisen kannalta tarkoituksenmukaisesti. Tämän perusteella jaottelussa on korvattu mineraalivillaeristeet eristeillä ja lisätty sähkö- ja elektroniikkalaitteet. Tavoitteena on kannustaa eri tyyppisten materiaalivirtojen tarkempaan tunnistamiseen ennen purkuvaihetta, mikä lisäisi tietoisuutta materiaalivirroista ja siten edistäisi kiertotaloutta ja mahdollisesti uuden liiketoiminnan syntymistä erilaisten materiaalivirtojen hyödyntämiseen. Selvityksen laatimiseen toteutettava tietojärjestelmä tulisi mahdollistamaan myös minimitasoa tarkemman purkumateriaalitiedon ilmoittamisen, mikä edelleen parantaisi hyödyntämisedellytyksiä.

Sähkö- ja elektroniikkalaitteet olisi sisällytetty purkumateriaaleihin niiden arvokkuuden ja uudelleenkäyttöpotentiaalin vuoksi. Mikäli laitteen sisältämät vaaralliset aineet ovat ilmei-



siä, ne voitaisiin raportoida *pykälän 2* mukaisesti vaarallisia aineita sisältävinä purkumateriaaleina. Tarkoitus olisi myös mahdollistaa purkumateriaali- ja rakennusjätetietoaineistossa yksittäisten materiaaliryhmien tarkempi ilmoittaminen, esimerkiksi eristeistä voitaisiin eritellä tiedot mineraalivillaeristeistä, puukuitueristeistä, vaahtolasista ja kevytsorasta.

Pykälän *1 momentin* mukaan arvio hankkeessa syntyvien purkumateriaalien määrästä olisi esitettävä massoina (pääosin tonneina). Lähtökohtana olisi, että materiaaliikohtaiset tiedot arvioitaisiin sellaisella tarkkuudella, joka voidaan toteuttaa purkutyömaalla tapahtuvalla lajittelevalla purkamisella ja huolellisella erilliskeräyksellä.

Purkamisessa syntyvien materiaalien tunnistaminen ja niiden määrätieto voisi perustua esimerkiksi rakennuksen alkuperäisiin suunnitteluasiakirjoihin tai aiemmin tehdyn kartoituksen tietoihin. Esimerkiksi purkukartoitus on vapaaehtoinen menettely, jossa purettavan rakennuksen tai korjausrakentamishankkeissa purettavien rakenteiden purkamisessa syntyvät materiaalit tunnistetaan ja niiden määrät lasketaan joko olemassa olevien suunnitelmapiirustusten perusteella manuaalisesti, rakennuksesta tehtävän tietomallin tai käytettävissä olevan skannausmenetelmien perusteella. Purkukartoituksessa pyritään tunnistamaan myös sellaisia rakennustuotteita ja -osia, kiintokalusteita, koneita ja laitteita, joita olisi mahdollista irrottaa ehjänä ja joilla olisi uudelleenkäyttöpotentiaalia.

Osa purettavista rakennusosista sisältää kahta tai useampaa eri materiaalia. Tällaisia ovat esimerkiksi metalleja ja muoveja sisältävät talotekniikan laitteet, erilaiset seinäelementit, puu- tai muovipohjaiset lämmöneristeet ja ikkunat. Tilanteissa, joissa purettava rakennusosa sisältää useampia materiaaleja, määrittäisi *ensisijaisesti* päämateriaali jaotteluun soveltuvan ryhmän. Jos materiaalien irrottaminen toisistaan rakennusosassa on helppoa tai hyödyntämisen kannalta perusteltua, materiaalit olisi tarkoituksenmukaista ilmoittaa selvityksessä erikseen.

Esimerkkejä jaotteluun liittyen:

- Puupohjaiset lämmöneristeet jaoteltaisiin luokkaan eristeet (11). Tällä hetkellä esimerkiksi puupohjaiset eristeet päätyvät tyypillisesti polttoon, mutta niitä voisi olla mahdollista hyödyntää edelleen eristeinä.
- Ikkunoista laskettaisiin lasiksi (9) ikkunaruudut. Ikkunoiden puitteet ja karmit olisi jaoteltava niiden valmistusmateriaalin mukaisesti joko luokkaan puu ja puupohjaiset tuotteet (7), metallit (8) tai muovi (10) riippuen siitä, mitä materiaalia pokat ja karmit ovat.
- Seinäelementeistä, kuten sandwich-betonielementeistä tai metalli-villaelementeistä, eri materiaalien osuudet tulisi laskea erikseen. Tällöin esimerkiksi sandwich-elementin betonikuoret laskettaisiin betoniin (1) ja niiden välissä oleva eriste eristeisiin (11).
- Koneet ja laitteet olisi jaoteltava selvityksessä niin, että luokkaan (12) sähkö- ja elektroniikkalaitteet sisällytettäisiin ne, jotka jätteenä ovat jätelain 48 §:n mukaisia sähkö- ja elektroniikkalaitteita. Esimerkiksi hissit ja muut suuret ja painavat, pääosin metallia olevat koneet ja laitteet, jotka voidaan käsitellä metallinkierrätyksessä, laskettaisiin luokkaan metallit (8).

Purettavaan rakennukseen jäävää irtaimistoa ei tarvitsisi ilmoittaa. Jos kuitenkin on tiedossa, että purkuvaiheessa rakennuksessa on merkittävä määrä uudelleenkäyttökelpotonta irtaimistoa, josta tulee purkamisen yhteydessä purkujätettä, on tarkoituksenmukaista huomioida ne myös arviovaiheen materiaalimäärissä, koska ne kuitenkin toteutuneissa määrissä lasketaan

purkujätteeksi. Irtaimiston osalta jaottelu tapahtuisi myös päämateriaalin mukaisesti. Selvitysvelvollisuus ei koskisi kuitenkaan rakennuspaikalta mahdollisesti kaivuuvaiheessa poistettavia puita, kantoja tai juurakoita.

Pykälän 2 momentin mukaan selvitys voisi lisäksi sisältää arvion uudelleenkäyttöön soveltuvista rakennustuotteista ja -osista. Uudelleenkäytöllä tarkoitetaan jätelain 6 §:n mukaisesti tuotteen tai sen osan käyttämistä uudelleen samaan tai vastaavaan tarkoitukseen kuin mihin se on alun perin suunniteltu. Uudelleenkäyttönä pidettäisiin esimerkiksi rakennuksesta ehjänä puretun rakennustuotteen tai -osan käyttämistä uudelleen rakennustuotteena tai -osana<sup>14</sup>. Vaikka selvityksen arviovaiheessa ilmoitettaisiin uudelleenkäyttökelpoisia rakennusosia ja materiaaleja, ne tulisi kuitenkin sisällyttää myös 1 momentin mukaiseen jaotteleluun, jotta hankkeessa syntyvä purkumateriaalien kokonaismäärä tulee vaatimusten mukaisesti.

Rakenteellisten osien ehjänä irrottaminen uudelleenkäytettäviksi voidaan yleensä tehdä vasta purkutöiden yhteydessä, mutta jotta siihen voidaan varautua ja etsiä sille mahdollinen uusi käyttökohde, uudelleenkäytettävien tuotteiden tunnistaminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa olisi tärkeää. Kyseessä ei olisi velvoite, vaan tarkoitus olisi luoda mahdollisuus sisällyttää selvitykseen tiedot esimerkiksi ehjänä irrotettavista rakennusosista, rakennustuotteista, koneista, laitteista, kiintokalusteista ja muista tuotteista, joille on tunnistettu uudelleenkäyttöpotentiaalia. Hankkeeseen ryhtyvän motivaatio arvioida ja ilmoittaa uudelleenkäytettäviä rakennustuotteita osana purkumateriaaliselvitystä syntyy mahdollisuudesta parantaa hankkeen taloutta säästämällä jättekustannuksissa tai purkuosista saatavilla tuloilla. Uudelleenkäyttökelpoiset rakennustuotteet ja -osat ovat osa vapaaehtoista purkukartoitus-työkäytäntöä, ja raportointi voidaan tarvittaessa kytkeä sen yhteyteen. Tavoitteena on luoda uudelleenkäytettäville rakennustuotteille ja -osille integraatio materiaalien vaihdanta-alustoihin kuten Materiaalitoriin, joista hyödyntäjät voisivat ne löytää.

Uudelleenkäytettävien rakennusosien ilmoittamisessa kyseessä olisi rakentamishankkeeseen ryhtyvän tai valtuutetun ulkopuolisen asiantuntijan arvio siitä, mitkä rakennusosat tai materiaalit voisivat soveltua uudelleenkäyttöön. Soveltuvuus tarkoittaisi tässä esimerkiksi asiantuntijan tunnistamaa uudelleenkäyttöpotentiaalia kyseisen rakennustuotteen kunnon, kysynnän tai arvon perusteella. Soveltuvuuden arvioinnilla ei tarkoitettaisi tuotteen tai materiaalin varsinaista kelpoisuuden arviointia, johon on olemassa omat menettelynsä. Suunnitelmallinen ja ehjä purkaminen edesauttaisivat kuitenkin myös myöhemmässä vaiheessa tapahtuvassa tuotteen kelpoisuuden osoittamisessa.

Rakentamislain 16 §:n mukaan sellaisessa uuden rakennuksen rakentamishankkeessa, johon ei sisälly purkamista, on rakentamis- tai purkamisluvan hakemisen tai purkamisilmoituksen tekemisen yhteydessä ilmoitettava arvio ainoastaan rakennuspaikalta pois kuljetettavan maa- ja kiviaineksen määrästä. Tämä tarkoittaisi, että vaikka asetuksen 1 §:n mukaisten purkumateriaalien määrä jäisi arviolta vähäiseksi, tulisi ilmoittaa kuitenkin rakennuspaikalta pois kuljetettavien maa- ja kiviainesten määrät, jos näitä hankkeessa syntyy. Eli jos hankkeessa syntyy rakennuspaikalta pois kuljetettavia maa- ja kiviaineksiä, on selvitys tehtävä riippumatta purkumateriaalien määrästä.

---

<sup>14</sup> Jäteasetuksen 987/2021 perustelumuistio 12.11.2021

## 2 §. Vaarallisia aineita sisältävät purkumateriaalit

Pykälässä säädettäisiin tarkemmin vaarallisia aineista sisältävien purkumateriaalien tietojen esittämisestä osana selvitystä. Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksessä vaarallisten aineiden raportoinnissa periaatteena olisi, että selvitykseen edellytetään raportoitavan ainoastaan muun lainsäädännön edellyttämässä kartoituksissa tai selvityksissä tunnistetut, vaarallisia aineita sisältävät purkumateriaalit. Tarkoituksena ei ole siten edellyttää tässä sääntelyssä erillistä vaarallisten aineiden kartoittamista ja selvittämistä ennen purkua tai korjausrakentamista, vaan ainoastaan ilmoittaa muiden säädösten sisältämien velvoitteiden kautta jo saatuja tietoja tietoaaineistoon. Suomessa ainoa suora lakisääteinen vaatimus kartoittaa muita vaarallisia materiaaleja ja haitta-aineita rakentamis- tai purkamislupaa haettaessa liittyy asbestiin.

Jätelain mukaan jätteen haltijan on oltava selvillä muun muassa jätteen lajista, laadusta ja muista jätehuollon järjestämisen kannalta merkittävistä ominaisuuksista. Lajiltaan ja laadultaan erilaiset jätteet on kerättävä toisistaan erillään, eikä niitä saa sekoittaa muihin jätteisiin tai materiaaleihin. Vaarallista jätettä ei saa laimentaa eikä muulla tavoin sekoittaa lajiltaan tai laadultaan erilaiseen jätteeseen taikka muuhun aineeseen.

Edellisessä kappaleessa esitetyn perusteella pykälän *1 momentin* mukaan rakentamishankkeeseen ryhtyvän olisi huolehdittava, että osana luvan tai ilmoituksen yhteydessä tehtävää purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitystä esitetään tiedot asbestia sisältävien purkumateriaalien laadusta ja määristä, jos niistä on tehty asbestityön turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (798/2015) 7 §:n tarkoittama asbestikartoitus<sup>15</sup>. Jos asbestikartoitusta ei edellytetä tehtävän sitä sääntelevän lainsäädännön perusteella, ei sen sisältämiä tietoja ole myöskään ilmoitettava osana purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitystä. Tämän vuoksi 1 momentissa todetaan ”..., jos on tehty...”.

Asbestin käyttö rakennusmateriaalien valmistuksessa ja asbestia sisältävien rakennusmateriaalien käyttö kiellettiin Suomessa vuonna 1993, minkä vuoksi kaikissa ennen vuotta 1994 rakennetuissa rakennuksissa on tehtävä asbestikartoitus ennen niiden korjaus- tai purkutöitä. Asbestin esiintyminen rakennuksissa pitää tunnistaa, jotta asbestipurkutyöt voidaan tehdä turvallisesti.<sup>16</sup> Asbestia sisältävien purkumateriaalien määrää ei sisällytettäisi tämän asetuksen 1 pykälän mukaiseen jaotteluun, vaan niiden määrä on ilmoitettava erikseen. Lähtökohdiana ilmoittamiselle on, että asbesti raportoidaan sen materiaalin määrän mukaan, johon se on kytkeytyneenä. Periaate perustuu siihen tosiasiaan, että asbestia on käytetty ennen kieltämistään hyvin monenlaisissa tuotteissa.

Pykälän *2 momentin* mukaan selvitys voisi sisältää myös tietoja muista vaarallisia aineita sisältäviä purkumateriaaleista, jos sellaisia tietoja on haitta-ainekartoituksen ja -tutkimusten tai muun tiedon perusteella käytettävissä. Tyypillisesti tietoja saadaan asbesti- ja haitta-ainekartoituksella sekä tutkimuksella, mutta niiden lisäksi myös muita tietoja voitaisiin käyttää. Muina tietoina pidettäisiin sellaisia tietoja vaarallisista aineista, jotka perustuvat esimerkiksi rakennuksen ikään ja rakennusmateriaalien valmistusajankohtaan, minkä perusteella on mahdollista päätellä vaarallisten aineiden ja pysyviä orgaanisten yhdisteiden (POP) mahdollinen esiintyminen eri rakennusmateriaaleissa. Vaarallisia aineita sisältäviä materiaaleja

---

<sup>15</sup> Asbestityön turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 7 §:n 1 momentin 2 alakohdan mukaan asbestikartoituksessa on selvitettävä asbestin ja sitä sisältävien materiaalien laatu ja määrä.

<sup>16</sup> Asbestitöitä koskeva lainsäädäntö: Valtioneuvoston asetus asbestityön turvallisuudesta 798/2015, Laki eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista 684/2015

olisivat erityisesti sellaiset rakennusmateriaalit, joista purkuvaiheessa tulee vaaralliseksi jätteeksi luokiteltavia jätteitä<sup>17</sup> tai POP-jätteitä<sup>18</sup>. Vaarallisia aineita sisältäviksi materiaaleiksi ilmoitettaisiin ainoastaan sellaiset rakenteet ja materiaalit, jotka aiotaan purkaa.

Lähtökohtana haitta-ainekartoituksessa ja -tutkimuksissa on tunnistaa rakennuksissa tai rakenteissa olevat haitalliset ja vaaralliset aineet, jotta purkutyöt voidaan suunnitella niin, että niistä ei aiheudu terveysvaaraa työntekijöille, purkujätteiden käsittelijöille tai vaikutusalueella työskenteleville ja että syntyvät jätteet voidaan käsitellä ja toimittaa asianmukaiseen loppukäsittelyyn tai kierrättää. Lisäksi haitallisia aineita sisältävät materiaalit voidaan poistaa ja saada siten pois kierrosta, jolloin jäljelle jääviä materiaaleja on turvallista hyödyntää. On tärkeää, että mahdollisimman varhaisessa vaiheessa pyritään olemaan mahdollisimman tietoisia vaarallisia aineita sisältävistä materiaaleista. Vaarallisia aineita sisältävillä materiaaleilla tarkoitettaisiin rakennusmateriaaleja, joiden valmistamisessa on käytetty vaaralliseksi tai haitalliseksi luokiteltuja aineita. Vaarallisia aineita sisältäviin materiaaleihin sisällytettäisiin myös sellaiset rakenteet, jotka ovat käytön aikana kontaminoituneet tai pilaantuneet haitallisilla aineilla. Pilaantuneisuus voi johtua esimerkiksi rakenteisiin valuneista poltto- tai voiteluaineista tai muista kemikaaleista. Tällaisia kontaminoituneita materiaaleja ei tulisi sisällyttää tämän asetuksen 1 §:n mukaiseen jaotteluun.

Jäte- ja kemikaalilainsäädännöstä seuraa velvoitteita poistaa useitakin vaarallisia aineita sisältäviä jätteitä kierrosta (mm. asbesti-, PAH, PCB, POP-, F-kaasu). Erityistä huomiota on kiinnitettävä vaarallisia ja POP-yhdisteitä sisältävien jätteiden mahdollisimman varhaiseen tunnistamiseen. Esimerkiksi EU:n uusissa otsonikerrosta heikentäviä aineita ((EU) 590/2024) ja F-kaasuja ((EU) 573/2024) koskevissa asetuksissa edellytetään 2025 alusta alkaen ko. kaasuja sisältävien tiettyjen eristemuovien talteenottoa siten että kaasut saadaan hävitettyä. Asetuksissa on annettu suoria määräyksiä purku- ja peruskorjaustöitä koskien. Tämän vuoksi mahdollisimman aikaisin olisi syytä pyrkiä tunnistamaan myös rakennusmateriaaleissa mahdollisesti esiintyvät, vaaralliseksi tunnistetut aineet, kuten PAH-yhdisteet, PCB-yhdisteet, POP-yhdisteet, raskasmetallit ja mahdolliset rakennuksen käyttöhistoriasta aiheutuneet muut haitalliset aineet kuten öljyhiilivedyt.

Selvillä olo vaarallisia ja haitallisia aineita sisältävistä materiaaleista jo lupaa haettaessa tukisi rakentamishankkeeseen ryhtyvän huolehtimisvelvoitetta suunnitella ja toteuttaa hanke siten, että jätelain 8 §:n mukaisesti otetaan talteen ja käytetään uudelleen käyttökelpoiset rakennusosat ja -materiaalit ja että toiminnassa syntyy mahdollisimman vähän ja mahdollisimman haitatonta rakennus- ja purkujätettä (valtioneuvoston asetus jätteistä 978/2021, 25 §).

Pykälän 3 momentin mukaan lupavaiheessa tunnistettuja, vaarallisia aineita sisältäviä materiaaleja ei sisällytetä purkumateriaalien 1 §:n mukaiseen arvioon. Vaarallisia aineita sisältä-

---

<sup>17</sup> *Jätteen luokittelu vaaralliseksi jätteeksi – päivitetty opas*. Ympäristöministeriön julkaisuja 2019:2. Ominaisuudet ja pitoisuusrajat, joiden perusteella jäte luokitellaan vaaralliseksi jätteeksi, on säädetty jätedirektiivin liitteessä III. Voimassa oleva direktiivin liite III on annettu komission asetuksella (EU) N:o 1357/2014 ja neuvoston asetuksella (EU) 2017/997. Vaarallisella jätteellä tarkoitetaan jätelain 6 §:n mukaisesti sellaista jätettä, jolla on jokin vaarallinen ominaisuus (vaaraominaisuus). Purkamisen jälkeen vaarallisia aineita sisältävistä jätteistä tulee vaarallista jätettä, jos jäte sisältää vaarallisia aineita raja-arvot ylittävinä pitoisuuksina. Niiden erillään pitämisestä, kuljetuksista ja käsittelystä säädetään jätelainsäädännössä.

<sup>18</sup> *POP-jätteiden tunnistusopas*. Ympäristöministeriön julkaisuja 2023:1. Pitoisuusrajoista, jotka tekevät POP-yhdisteitä sisältävästä jätteestä POP-jätettä, säädetään pysyvistä orgaanisista yhdisteistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1021 liitteessä IV. POP-jätteellä tarkoitettaisiin puolestaan jätettä, joka sisältää pysyvistä orgaanisista yhdisteistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1021 (ns. POP-asetus) liitteessä IV lueteltuja yhdisteitä vähintään mainitussa liitteessä säädetyn pitoisuusrajan mukaisina pitoisuuksina. POP-asetuksen edellyttämällä tavalla, POP-jätteet on poistettava kierrosta ja loppukäsitteltävä asianmukaisesti.

vien purkumateriaalien erottelu muista purkumateriaaleista korostaisi niiden erillään pitämistä muusta, lähtökohtaisesti hyödyntämiskelpoisesta purkumateriaalista. Kuitenkin, jos vaarallisia aineita sisältäviä tuotteita käytetään sellaisenaan uudelleen alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa, niistä ei tule jätettä. Samoin joitakin POP-yhdisteitä sisältäviä tuotteita tai materiaaleja on mahdollista käyttää uudelleen alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa, jos tuote tai materiaali on ollut käytössä jo silloin, kun POP-asetuksen ainetta koskeva käyttökielto tai rajoitus on tullut voimaan. Tällaisia materiaaleja ei tulisi sisällyttää tämän asetuksen 1 §:n mukaiseen arvioon ja jaotteluun.

### 3 §. Maa- ja kiviainekset

Pykälän *1 momentin* mukaan rakentamis- tai purkamisluvan hakemisen tai purkamisilmoituksen tekemisen yhteydessä laadittavan selvityksen olisi sisällettävä lisäksi erillinen arvio rakennuspaikalta pois kuljetettavien maa- ja kiviaineksien määrästä, jos hankkeessa niitä syntyy. Arvio ei sisältäisi kaikkia hankkeessa syntyviä kaivumassoja, vaan ainoastaan rakennuspaikalta pois kuljettavat maa- ja kiviainekset. Tällä tavoitellaan sitä, että rakennuspaikan maamassatasapainoon ja turhien kuljetusten välttämiseen pyritäisiin jo suunnitteluvaiheessa.

Rakentamislain 16 §:n mukaan sellaisessa uuden rakennuksen rakentamishankkeessa, johon ei sisälly purkamista, on rakentamis- tai purkamisluvan hakemisen tai purkamisilmoituksen tekemisen yhteydessä ilmoitettava arvio ainoastaan rakennuspaikalta pois kuljetettavan maa- ja kiviaineksen määrästä. Tämä tarkoittaisi, että vaikka asetuksen 1 §:n mukaisten purkumateriaalien määrä jäisi arviolta vähäiseksi, olisi kuitenkin ilmoitettava rakennuspaikalta pois kuljetettavien maa- ja kiviainesten määrät, jos näitä hankkeessa syntyy. Eli jos hankkeessa syntyy rakennuspaikalta pois kuljetettavia maa- ja kiviaineksia, on selvitys tehtävä riippumatta 1 §:n mukaisten purkumateriaalien määrästä.

Rakennuspaikalta pois kuljetetulla maa- ja kiviaineksella tarkoitettaisiin rakennuksen perustamisen ja rakentamisen tai rakennuskohteeseen tai kiinteistöön liittyvien järjestelmien, kuten maanalaisten putkien, johtojen ja kaivojen sekä piha-alueiden kaivutöiden yhteydessä syntyviä kaivumaita, joita ei voida hyödyntää samalla rakennuspaikalla. Rakennetuilla alueilla nämä kaivumaat voivat olla joko luonnon maa-aineksia tai rakennuspaikalle aiemmin tehtyjen pohjarakenteiden maa- ja kiviaineksia, jotka poistetaan. Jos rakentamishankkeessa louhitaan alueella olevaa kalliota, louhinnassa syntyvä irrotettu kalliokiviaines, jota ei hyödynnetä rakennuspaikalla, ilmoitetaan myös kohdassa maa- ja kiviainekset.

Pykälän *1 momentin* mukaisesti arvioidut maa- ja kiviainekset olisi jaoteltava pilaantuneisiin ja pilaantumattomiin. Selvitys koskisi pois kuljetettavia kaivettuja maa- ja kiviaineksia, tarkoittaen jätteeksi lukeutuvien pilaantuneiden maa- ja kiviaineksien lisäksi myös pilaantumattomia maa- ja kiviaineksia. Selvitystä laadittaessa olisi tapauskohtaisesti arvioitava, ovatko maa- ja kiviainekset pilaantuneita. Arvio pilaantuneiksi luokiteltujen tai sellaisiksi epäiltyjen kaivumaiden määrästä voisi perustua esimerkiksi maaperän pilaantuneisuustutkimuksiin tai alueen käyttöhistorian perusteella epäilyyn, että maaperä voi olla haitallisten aineiden pilaama. Maaperän pilaantuneisuus tai sen laajuus ei välttämättä ole tarkasti tiedossa ennen kaivutöitä tai paikalla olevan rakennuksen purkamista, jolloin arvio tehtäisiin suuntaa antavasti. Maaperän pilaantuneisuuden arvioinnissa noudatettaisiin valtioneuvoston asetusta

maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007).<sup>19</sup> Arvio rakennuspaikalta pois kuljetettavien maa- ja kiviaineksien määrästä ilmoitettaisiin joko tilavuusyksikköinä tai massoina.

Pykälän 2 momentin mukaan selvitys voisi sisältää arvion pilaantumattomien maa- ja kiviainesten tyypeistä. Käytännössä tietoaineistossa olisi mahdollista jaotella rakennuspaikalta pois kuljetettavan, pilaantumattoman maa- ja kiviaineksen tyypit tarkemmin. Tarkempi jaottelu on mahdollista tehdä, jos rakennuspaikalla on esimerkiksi tehty maaperäselvityksiä tai -tutkimuksia. Mikäli pilaantumattoman maa-aineksen maa- tai kiviaineksen laatu ei ole tiedossa, ilmoitettaisiin pois kuljetettavan maa- ja kiviaineksen kokonaismäärä. Pelkän kokonaismäärän ilmoittaminen soveltuisi tilanteisiin, joissa rakennuspaikan maaperätietoa ei ole saatavilla eikä pohjatutkimuksia ole tehty. Myös silloin, jos tutkimustiedon perusteella maaperä on laadultaan hyvin vaihtelevaa, eikä arviota eri maa-ainestyypeistä ole mahdollista tehdä, pelkän kokonaismäärän ilmoittaminen olisi perusteltua. Tieto kaivettavien ja pois kuljetettavien maa- ja kiviainesten laadusta olisi tärkeää, jotta näille syntyville ylijäämämassoille olisi mahdollista löytää suoraan oikeat hyödyntäjät maa- ja kiviaineksen tyyppin mukaan ilman välivarastointia ja ylimääräistä kuljetusta. Selvitys ei sisältäisi arviota pilaantuneiden maa- ja kiviainesten tyypeistä, koska lähtökohtaisesti pilaantuneita maa-aineksia ei hyödynnetä.

Maa- ja kiviaineksia kaivetaan erityisesti uudisrakentamishankkeiden perustamistöiden yhteydessä, jolloin käytössä on yleensä arvio rakennuspaikan maaperästä ja perustamisolosuhteista. Tällöin ainakin suuntaa antava tieto kaivumaiden tyypistä on olemassa. Selvityksen arviovaiheessa annettava tieto voisi perustua siten saatavilla oleviin lähtötietoihin ja suunnittelijan arvioon.

Pilaantumattomien maa- ja kiviainesten vapaaehtoinen ilmoittaminen voisi perustua Suomessa jo toimivien maamassakoordinaattorien ja maapörssien hyviin käytäntöihin. Pilaantumattomien maa- ja kiviainesten tyypit voisivat jakautua esimerkiksi louheeseen, karkeaan maa- ja kiviainekseen, hienorakeiseen maa- ja kiviainekseen, humuspitoiseen maa-ainekseen, sekalaiseen maa- ja kiviainekseen tai täyttömaa-ainekseen ja uusiomateriaaliin. Louheella tarkoitetaan kalliosta tyypillisesti räjäyttämällä irrotettua kalliokiviainesta. Karkealla maa-aineksella tarkoitetaan tyypillisesti luonnon maa-aineksia, kuten soraa, hiekkaa ja sora-moreenia. Karkea kiviaines tarkoittaa tyypillisesti murskaamalla valmistettua, rakentamisessa aiemmin käytettyä kiviainesta, kuten sora- tai kalliomurskettä. Hienorakeinen maa- ja kiviaines on raekooltaan edellisiä pienempää ainesta, jossa ei välttämättä selvästi ole nähtävillä yksittäisiä kiviä tai kivirakeita. Hienorakeisia maa-aineksia ovat esimerkiksi siltit ja savet ja hienorakeisia kiviaineksia esimerkiksi kivituhkat. Humuspitoisella maa-aineksella tarkoitetaan orgaanista ainesta sisältävää maa-ainesta. Se on tyypillisesti maan pintakerroksessa sijaitsevaa ainesta, kuten multaa tai metsänpohjan pintakerrosta, jossa tyypillisesti voi kasvaa kasveja.

Sekalaiseksi maa-ainekseksi voidaan jaotella sellaiset maa-ainekset, joiden laatu ei ole tiedossa tai jos tiedetään, että kaivukohteen maaperän laatu vaihtelee merkittävästi tai maaperä

---

<sup>19</sup> Maaperän pilaantuneisuus tutkitaan tarvittaessa tarkemmin ennen varsinaisia kaivutöitä ja jos pilaantuneisuutta havaitaan, kaivutöistä tehdään suunnitelma ja pilaantuneen maan puhdistamisesta tehdään ilmoitus valvontaviranomaiselle, jos puhdistaminen ei ympäristönsuojelulain (527/2014) 4 luvun nojalla edellytä ympäristölupaa. Ilmoitus on toimitettava alueelliselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Helsingissä ja Turussa ilmoitus on toimitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoitus on tehtävä hyvissä ajoin, kuitenkin viimeistään 45 vuorokautta ennen puhdistamisen kannalta olennaisen työvaiheen aloittamista.

koostuu erilaisista maa-aineskerrostumista. Täyttömaa-aineksella tarkoitetaan alueelle aiemmin muualta tuotua maa-ainesta, jonka laatu ei välttämättä ole tiedossa. Täyttömaa-aineksen seassa saattaa olla myös vanhoja rakennusjätteitä. Uusiomateriaaleilla tarkoitetaan jätteestä tai teollisuuden sivutuotteesta valmistettua kierrätyskiviainesta, jota on käytetty kohteen rakentamisessa ja joka joudutaan rakennushankkeen kaivutöiden yhteydessä poistamaan rakenteesta. Tällainen materiaali voi olla esimerkiksi betonimursketta, energia- tai metsäteollisuuden pohja- tai lentotuhkaa tai kuonaa. Jos tiedetään, että rakennuskohteen maarakenteissa on aiemmin käytetty uusiomateriaaleja, joita poistetaan rakennustöiden yhteydessä, niiden määrä jaotellaan luokkaan uusiomateriaalit. Tietoaineistossa mahdollistettaisiin vielä tätäkin tarkempien materiaali- jaotteluiden ilmoittaminen.

#### 4 §. Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen päivittäminen

Pykälässä säädettäisiin tarkemmin purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen tietojen päivittämisestä hankkeen rakennus- tai purkutöiden valmistumisen jälkeen. Rakentamishankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että rakentamis- ja purkamisluvan tiedot ilmoitetaan rakentamislain 16 §:n mukaisesti Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään tietokantaan. Tietokannalla tarkoitetaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain (431/2023) 2 pykälässä tarkoitetun rakennustietovarannon sisällä olevaa purkumateriaali- ja rakennusjätetietoaineistoa.

Pykälän *1 momentin* mukaan rakentamis- ja purkamishankkeen valmistuttua olisi rakentamishankkeeseen ryhtyvän huolehdittava, että purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitys päivitetään rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain (431/2023) 2 §:ssä tarkoitetun rakennustietovarannon sisältämään purkumateriaali- ja rakennusjätetietoaineistoon. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että rakentamishankkeeseen ryhtyvän olisi huolehdittava siitä, että selvityksen sisältämät tiedot toimitetaan kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle käyttäen siihen erikseen kehitettyä palvelua, joihin kerätyistä tiedoista muodostuisi purkumateriaali- ja rakennusjätetietoaineisto. Tietojen ilmoittamisen ja päivittämisen voisi tehdä myös ulkopuolinen asiantuntija valtuutuksen tai sopimuksen perusteella, mutta viime kädessä rakentamishankkeeseen ryhtyvä vastaisi lain 16 §:n mukaisesti, että tiedot on toimitettu. Kunta huolehtisi puolestaan rakentamis- ja purkamislupaan liittyvien tietojen toimittamisesta rakennetun ympäristön tietojärjestelmään. Rakentamishankkeeseen ryhtyvä ei itse toimittaisi tietoja rakennetun ympäristön tietojärjestelmään, sillä tietojärjestelmää sääntelevä laki ei tätä salli, vaan tähän kehitetään erillinen palvelu.

Pykälän *1 momentin* mukaisesti, kun rakennus- tai purkuhanke on valmistunut, olisi lupatai ilmoitusvaiheessa tehtyyn selvitykseen lisättävä tiedot hankkeessa syntyneiden, rakennuspaikalta pois kuljetettujen rakennus- ja purkujätteiden määristä, toimituspaikoista ja käsittelytavoista ensisijaisesti jätelain (646/2011) 121 §:ssä tarkoitetun siirtoasiakirjan sisältämien tietojen perusteella. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että jätetietojen päivitys tapahtuisi jätteen siirtoasiakirjoista SIIRTO-rekisteriin<sup>20</sup> siirrettyjen tietojen pohjalta. Päivittäminen voisi tapahtua myös ulkopuolisen asiantuntijan toimesta valtuutuksen tai sopimuksen perusteella.

Siirtoasiakirjan laatimisvelvollisuudesta säädetään jätelain 121 §:ssä, jonka mukaan jätteen haltijan on ennen jätteen siirron aloitusta laadittava siirtoasiakirja vaarallisesta jätteestä, POP-jätteestä, saostus- ja umpisäiliölietteestä, hiekan- ja rasvanerotuskaivojen lietteestä, pilaantuneesta maa-aineksesta ja muusta rakennus- ja purkujätteestä kuin pilaantumattomasta

---

<sup>20</sup> SIIRTO-rekisteri on ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen toteuttama siirtoasiakirjojen tietojen tallentamisen järjestelmä. Tietojen tallennusvelvollisuus perustuu vuonna 2022 voimaan astuneeseen jätedirektiivin muutokseen.

maa-aineksesta, joka siirretään ja luovutetaan 29 §:ssä tarkoitettulle vastaanottajalle. Siirtoasiakirjassa on oltava valvonnan ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot jätteen lajista, laadusta, määrästä, alkuperästä, toimituspaikasta ja -päivämäärästä, käsittelytavasta toimituspaikassa sekä kuljettajasta.

Rakentamishankkeeseen ryhtyvän tai hänen valtuuttamansa asiantuntijan olisi huolehdittava, että siirtoasiakirjojen tiedot päivitetään purkumateriaali- ja rakennusjätetietoaineistoon. Tavoitteena on, että selvityksen päivitys tehtäisiin mahdollisimman helpoksi hankkeeseen ryhtyvälle. Järjestelmää on tarkoitus kehittää niin, että rakentamishankkeeseen ryhtyvän olisi ainoastaan haettava SIIRTO-rekisterin tiedot purkumateriaali- ja rakennusjätetietoaineistoon. Kotitalouksien itse tekemissä rakennus-, korjaus- ja purkutöissä syntyvistä jätteistä, jotka kuljetetaan itse vastaanottajalle, ei ole velvollisuutta tehdä jätelain 121 §:n mukaista siirtoasiakirjaa. Tällöin selvityksen soveltamisalaan sisältyvien jätteiden määrät olisi arvioitava esimerkiksi kuormien määrän ja tilavuuden perusteella, mikäli purkuhanke on suuruudeltaan selvityksen soveltamisalan piirissä. Pykälän 1 momentissa viitataan ensisijaisuuteen sen vuoksi, että siirtoasiakirjavelvoite ei koske esimerkiksi edellä mainitulla tavalla kotitalouksia.

Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen tekijällä olisi mahdollisuus hakea hankekohtaiset rakennus- ja purkujätteiden toteumatiedot SIIRTO-rekisteristä. Rakentamishankkeeseen ryhtyvää tai hänen valtuuttamaa tahoa voidaan pitää rakentamisen osalta viimekädessä myös jätteen haltijana (jätteen haltijalla jätteen tuottajaa, kiinteistön haltijaa tai muuta, jonka hallussa jäte on), jonka on myös huolehdittava erilliskeräyksestä ja siirtoasiakirjan laatimisesta ennen jätteen siirron aloitusta. Kuten jätelain 143 b §:ssä säädetään, siirtoasiakirjan laati-neella on myös oikeus saada salassapitosäännösten estämättä 142 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja siirtoasiakirjojen tiedot sisältävästä rekisteristä tiedot niistä jätteen siir-roista, joihin kyseinen toiminnanharjoittaja on osallistunut.

Rakentamishankkeeseen ryhtyvä voi käytännössä sopimus- tai vastaavin järjestelyin antaa tehtävät muiden tehtäväksi (esimerkiksi jätteen haltijalle säädetyt tehtävät). Valtaosassa selvityksen piirissä olevista purkuhankkeista kotitalouksien rakennus- ja purkujäte annetaan ammattimaisen jätteen siirtäjän kuljetettavaksi, jolloin hän laatii jätteen haltijan sijasta siirtoasiakirjan ja huolehtii sen antamisesta jätteen vastaanottajalle. Huomattavaa on, että siirtoasiakirjavelvoitetta ei ole rajattu jättemäärän mukaan, joten siirtoasiakirja tulee laatia, kun mikä tahansa määrä edellä mainittua jätettä siirretään ja luovutetaan jätelain 29 §:n mukaisesti<sup>21</sup>.

Jos rakentamishankkeeseen ryhtyvä on sama kuin jätteen haltija eli jätteen tuottaja tai muu jätteen haltija, on hänellä oikeus saada omien jättesierrojensa tiedot siirto-rekisteristä. Jätteen haltijalla on siirtoasiakirjojen tiedot hallussaan myös ilman, että niitä haettaisiin siirto-rekisteristä. Jätteen haltijalla on myös velvollisuus säilyttää siirtoasiakirjan tietoja kolmen vuoden ajan. Siirtoasiakirjoja säilytetään pääsääntöisesti sähköisessä muodossa toimijoiden omissa järjestelmissä<sup>22</sup>. Jos rakentamishankkeeseen ryhtyvä on joku muu taho kuin jätteen haltija, voi jätteen haltija luovuttaa hallussaan olevia siirtoasiakirjojen tietoja rakentamishankkeeseen ryhtyvälle.

Jätteen haltija voisi tarvittaessa hakea tiedot SIIRTO-rekisteristä ja luovuttaa tiedot rakentamishankkeeseen ryhtyvälle tai hänen sopimuksin valtuuttamalleen asiantuntijalle. Tarkoitus

---

<sup>21</sup> *Siirtoasiakirjan käyttö tiettyjen jätteiden kuljetuksissa*. Ympäristöministeriön muistio, päivitetty 2.3.2023.

<sup>22</sup> ks. jätelaki 121 §, 122 § ja 143b §



ei ole selvityksessä ilmoittaa tai käsitellä henkilötietoja. Henkilötietoja ei ole tarkoitus SIIRTO-rekisteristä hakea.

Toimituspaikalla tarkoitettaisiin jätteen vastaanottajaa. Jätteen käsittelyllä tarkoitettaisiin nykyisen jätelain 6 §:n mukaisesti jätteen hyödyntämistä tai loppukäsittelyä, mukaan lukien hyödyntämisen tai loppukäsittelyn valmistelu. Hyödyntämis- ja loppukäsittelytoimet määritellään jäteasetuksen liitteissä 1 ja 2, minkä mukaisesti käsittelytavan ilmoittaminen perustuisi hyödyntämistä ja loppukäsittelyä koskeviin R- ja D-koodeihin.

Koska uudisrakennushankkeissa, joissa ei pureta, ei synny purkumateriaaleja tai -jätettä, ei niissä myöskään vaadittaisi selvitystä purkumateriaaleista tai vaarallisista aineista lupaa haettaessa tai ilmoitusta tehtäessä. Uudisrakentamisessa syntyneet rakennusjätteet ja niiden toimituspaikat olisi kuitenkin ilmoitettava hankkeen loppuvaiheessa.

Rakentamislain mukaisesti purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen päivityksessä ilmoitettaisiin hankkeissa syntyneiden rakennus- ja purkujätteiden määrät jaoteltuna jätenimikkeittäin, niiden toimituspaikat ja vastaanottajat sekä käsittelytapa. Rakennus- ja purkujätteet on määritelty jätelain 6 §:ssä siten, että niillä tarkoitetaan rakennuksen tai muun kiinteän rakennelman uudis- ja korjausrakentamisessa ja purkamisessa, maa- ja vesirakentamisessa sekä muissa rakennus- ja purkutoiminnoissa syntyvää jätettä. Jäteasetuksen liitteessä 3 säädetyn luokittelun mukaan rakentamisessa ja purkamisessa syntyneisiin jätteisiin lukeutuu vaarallisten jätteiden lisäksi myös pilaantuneilta alueilta kaivetut maa-ainekset.

Pykälän 2 *momentin* mukaisesti selvitys voisi sisältää tietoja myös uudelleenkäyttöön toimitetuista rakennustuotteista ja -osista sekä hyötykäyttöön toimitetuista pilaantumattomista maa- ja kiviaineksista. Purkumateriaali- ja rakennusjätetietoaineistoon pyritään mahdollistamaan myös ylijäämämaiden ja uudelleenkäyttöön ohjattujen rakennustuotteiden ilmoittaminen, vaikka se ei olisi pakollista. Tällä edistettäisiin rakennus- ja purkujätteiden tilastointia sekä mahdollisuutta seurata kunnallisesti tai alueellisesti syntyvien maamassojen määriä. Tieto uudelleenkäyttöön ohjautuneiden rakennustuotteiden ja muiden purkuosien uudelleenkäytöstä olisi arvokasta kiertotalouden kehittymisen seurannan kannalta, koska uudelleenkäyttö on jätehierarkian ja haitallisten ympäristövaikutusten kannalta tavoitelluin hyödyntämisen muoto. On myös mahdollista, että Euroopan komissio tulevissa jätedirektiivin päivityksissä asettamaan tavoitteita myös uudelleenkäytölle.

## 5 §. Tietojen ilmoittaminen

Pykälässä säädettäisiin purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen vähimmäistiedoista.

Pykälän 1 *momentin* mukaan purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksessä on ilmoitettava 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuun rakennustietovarantoon vähintään seuraavat tiedot:

- 1) pysyvä rakennustunnus tai vastaava kohdetunniste;
- 2) rakentamishankkeeseen ryhtyvän tunnistetiedot;
- 3) hankkeen tyyppi;
- 4) 1 §:ssa tarkoitettut tiedot purkumateriaaleista;
- 5) 2 §:ssä tarkoitettut tiedot vaarallisia aineita sisältävistä purkumateriaaleista;
- 6) 3 §:ssä tarkoitettut tiedot maa- ja kiviaineksista;
- 7) 4 §:ssä tarkoitettut tiedot pois kuljetetuista rakennus- ja purkujätteistä;
- 8) päiväys; sekä
- 9) selvityksen laatijan nimi.

Rakentamishankkeeseen ryhtyvällä olisi huolehtimisvelvollisuutta tietojen ilmoittamisesta. Huolehtimisvelvoite tarkoittaisi, että rakentamishankkeeseen ryhtyvän sijaan tiedot voisi ilmoittaa myös valtuutettu ulkopuolinen asiantuntija. Selvityksessä edellytettäisiin sellaisia tietoja, jotka parantaisivat selvityksen käyttökelpoisuutta. Pysyvä rakennustunnus tai vastaava kohdetunniste olisi ilmoitettava, jotta selvityksen tiedot pystytään kohdistamaan kyseiseen rakennukseen tai rakennuskohteeseen. Pysyvää rakennustunnusta vastaavia siirtoasiakirjoissakin käytettäviä jätteen syntypaikan yksilöiviä kohdetunnisteita ovat osoitetiedot, kiinteistötunnus tai kohteen koordinaatit. Rakentamishankkeeseen ryhtyvän tunnistetiedoilla tarkoitettaisiin rakentamis- tai purkamislupahakemuksessa tai purkamisilmoituksessa ilmoitettuja henkilön tai yrityksen tunnistetietoja. Hanketyypin tai rakentamistoimenpiteen kirjaaminen parantaisi puolestaan saatavien tilastotietojen kohdentamista. Selosteen laatijan nimi raportoitaisiin mahdollisia lisätietotarpeita varten. Tarkoitus on, että kohteen ja rakentamishankkeeseen ryhtyvän tiedot siirtyisivät automaattisesti lupajärjestelmän ja selvityksen välillä.

Pykälän *1 momentin* mukaan selvityksen sisältämät tiedot on ilmoitettava 4 §:n 1 tarkoitettuun rakennustietovarantoon. Käytännössä tiedot ilmoitettaisiin Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään tietokantaan, johon myös rakentamislain 16 §:ssä viitataan. Tässä asetuksessa viitattaisiin informatiivisesti 4 §:ssä ja 5 §:ssä rakennustietovarantoon ja tietoaineistoon sen vuoksi, että Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämällä tietokannalla tarkoitetaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain (431/2023) 2 pykälässä tarkoitettua rakennustietovarannon tiedoista koostettavaa tietoaineistoa. Laissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) 2 § 1 momentin kohdassa 5 tietoaineisto on määritetty tarkoittamaan asiakirjoista ja muista vastaavista tiedoista muodostuvaa tiettyyn viranomaisen tehtävään tai palveluun liittyvää tietokokonaisuutta. Tietokannalla taas voidaan tarkoittaa tietovarantoja tai tietojen kokoelmia.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain 2 pykälän mukaan rakennustietovaranto sisältää rakentamista koskevat tiedot. Lain 7 §:n mukaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmään toimitettavista rakentamista koskevista tiedoista säädetään rakentamislain 72 ja 73 §:ssä 1.1.2025 alkaen. Rakentamislain 73 §:n mukaan kunnan on toimitettava rakennuksen tai muu rakennuskohteen rakentamislupapäätös liitteineen, maisematyölupapäätös, purkamislupapäätös, poikkeamislupapäätös, rakennuksen suunnitelmamalli, rakennuksen toteumamalli ja tiedot rakennetun ympäristön tietojärjestelmään yhteentoimivassa ja kone-luettavassa muodossa siten, että ne ovat muiden viranomaisten saatavilla rajapintoja käyttäen. Hallituksen esityksessä rakentamislainsäädäntö (139/2022 vp.) on säännökohtaisissa perusteluissa tuotu esiin, että rakennetun ympäristön tietojärjestelmään toimitettavat tiedot koostuisivat lupapäätöksestä liitteineen mukaan lukien mahdollinen poikkeamislupapäätös. Liite on esimerkiksi tämän asetuksen mukainen purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitys.

Rakentamislain 73 §:ssä ei mainita erikseen purkamisilmoitusta. Tämän vuoksi sen osalla toimitaan kuten nykyään. Rakentamishankkeeseen ryhtyvän tulisi osana purkamisilmoitusta esittää purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitys kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle kone-luettavassa ja yhteentoimivassa muodossa. Kunnilla ei olisi suoraan velvoitetta toimittaa purkamisilmoituksen tietoja rakennetun ympäristön tietojärjestelmään, vaikka se olisi suotavaa, sillä kyse ei vielä ilmoitusvaiheessa ole luvanvaraisesta hankkeesta. Jos rakentamislain 55 §:n mukaisesti rakennusvalvontaviranomainen perustellusta syystä vaatii purkamisluvan hakemista, tulee myös selvityksen tiedot toimittaa rakennetun ympäristön tietojärjestelmään.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annettua lakia sovelletaan itse järjestelmän ja sen palvelujen perustamiseen, ylläpitoon ja kehittämiseen sekä tietojärjestelmään toimitettavien

ja tallennettavien tietojen käsittelyyn. Kyseisiä säännöksiä sovelletaan siis tämän asetuksen 5 pykälän mukaisiin tietoihin, kun ne ovat ainakin lupien osalta toimitettu rakennetun ympäristön tietojärjestelmään. Tietojärjestelmästä annettu laki mahdollistaisi Suomen ympäristökeskukselle tietojen käsittelyn Ryhti-järjestelmässä, sekä erilaisten tilastojen laatimisen tiedoista (tietojärjestelmästä annetun lain 3 § 2 momentti). Tarkoitus ei ole kuitenkaan selvityksessä ilmoittaa tai käsitellä henkilötietoja tai muutoin selkeästi arkaluonteisia tietoja. Henkilötietoja ei ole tarkoitus SIIRTO-rekisteristä hakea.

Osana rakentamislain korjaussarjaa on tarkoitus muuttaa myös 61 §:ää, jossa säädetään rakentamislupahakemuksesta. Tarkoitus on esittää lakia muutettavaksi siten, että rakennusvalvontaviranomainen voi hankkeen laatu ja laajuus huomioon ottaen perustellusta syystä edellyttää, että rakentamislupahakemukseen liitetään myös erinäisiä selvityksiä, kuten rakennustuoteluettelo tai energiaselvitys. Vastaavasti voidaan toimia myös purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen osalta. Mikäli kunnan rakennusvalvontaviranomainen ei edellytä selvityksen toimittamista ja tietojen ilmoittamista, ei niitä ole myöskään kunnan velvoite julkaista eteenpäin rakennetun ympäristön tietojärjestelmään. Tämä ei tietenkään poista ryhtyvän velvoitetta laatia selvitys, vaikkei sitä kunnan rakennusvalvontaviranomainen erikseen edellyttäisi.

Pykälän 2 momentin mukaan rakentamis- tai purkamisluvan hakemisen yhteydessä 1 momentin kohtien 4–6 mukaiset arviotiedot tiedot olisi ilmoitettava rakennus- tai rakennuspaikkakohtaisesti. Ensisijaisesti olisi suositeltavaa ilmoittaa tiedot rakennuskohtaisesti, jos samalla rakennuspaikalla sijaitsee useampia rakennuksia. Tietojen ilmoittaminen samalla rakennuspaikalla kohdekohtaisesti erikseen palvelisi selvityksen tietojen seurattavuutta ja käytettävyyttä hyödyntämisen kannalta erityisesti tilanteissa, jossa purkukohteet poikkeavat merkittävästi toisistaan. Jos kuitenkin nähdään, että rakennuskohtainen ilmoittaminen ei ole tarkoituksenmukaista, niin tiedot voitaisiin ilmoittaa myös rakennuspaikkakohtaisesti. Rakennuspaikkakohtainen ilmoittaminen voi olla tarkoituksenmukaisesti esimerkiksi tilanteissa, joissa selvityksen kohteena on useampi samanlainen rakennus.

Tiedot 1 momentin kohdan 7 mukaisista syntyneistä rakennus- ja purkujätteistä ilmoitettaisiin rakennuspaikkakohtaisesti, koska rakennuskohtainen ilmoittaminen ei hankkeen tässä vaiheessa enää ole perusteltua hyödyntämisen kannalta. Rakennuspaikalla tarkoitetaan kiinteistöä tai muuta määriteltyä aluetta, joka rakentamis- tai purkamisluvan tai purkamisilmoituksen yhteydessä osoitetaan rakennuksen tai rakennuskohteen sijaintipaikaksi.

Tietojen ilmoittaminen purkumateriaaleista ja -jätteistä sekä pilaantuneista maa- ja kiviaineksista tapahtuisi massoina (tonni). Niissä tapauksissa, joissa kuormia ei ole punnittu eikä massaa pystytä soveltuvilla muuntokertoimilla laskemaan, määrä voidaan ilmoittaa myös tilavuusyksikköinä (m<sup>3</sup>). Tietojen ilmoittaminen noudattaisi tältä osin SIIRTO-rekisterissä käytössä olevaa ohjeistusta, jonka mukaan jätteen määrä olisi merkittävä ensisijaisesti massana eli painoyksikköinä. Käytännössä yksikkövaihtoehdot ovat valittavissa tietoaaineistossa, johon sekä lupavaiheen arviot että lopputarkastusvaiheen toteumatiedot täytetään.

Purkumateriaali- ja rakennusjätetietoaaineiston suunnittelu ja toteuttaminen on käynnissä. Ensi vaiheessa (2023–2024) toteutetaan sellainen tietojärjestelmä, joka tukisi lain edellyttämän selvityksen minimietosisällön toteuttamista. Tämä tarkoittaisi erityisesti tietointegraation toteuttamista SIIRTO-rekisterin rakennus- ja purkujätteiden siirtoasiakirjoihin. Toisessa vaiheessa tietojärjestelmä integroitaisiin olemassa oleviin hyödyntämis- ja vaihdanta-alus-

toihin kuten Materiaalitoriin. Tavoitela on, että kuntien käyttöönottaessa rakennetun ympäristön tietojärjestelmän<sup>23</sup> viimeistään vuoden 2028 loppuun mennessä, purkumateriaali- ja rakennusjäteselvityksessä vaadittavien, hanketta koskevien perustietojen siirtyminen eri tietojärjestelmien välillä olisi mahdollisimman automaattista.

## 6 §. Voimaantulo

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan tammikuun 1 päivänä vuonna 2025. Tämän asetuksen voimaan tullessa vireillä olleeseen rakentamis- tai purkamislupahakemukseen tai purkamisilmoitukseen sovellettaisiin tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Voimaantulon jälkeen vireille tulleilla hankkeilla tarkoitetaan hankkeita, joita koskeva rakentamislain mukainen rakentamislupahakemus on jätetty tai purkamisilmoitus tehty rakennusvalvontaan asetuksen voimaantulon jälkeen.

---

<sup>23</sup> Ryhti-hankkeessa kaavoituksessa ja rakentamisen luvituksessa syntyvät tiedot kootaan saataville yhtenäisessä muodossa. Tätä varten luodaan laajassa yhteistyössä valtakunnallinen rakennetun ympäristön tietojärjestelmä. Uusi tietojärjestelmä otetaan käyttöön vaiheittain 1.1.2024 lähtien, jolloin myös uusi lainsäädäntö astuu voimaan. Lisätietoa saatavilla osoitteessa: <https://ym.fi/ryhti>

## 4 Asetusehdotuksen vaikutukset

### 4.1 Viranomaisvaikutukset

Uudella asetuksella ei ole oleellisia vaikutuksia valtion ja kuntien väliseen tehtävänjakoon eikä valtion viranomaisten keskinäisiin toimivaltasuhteisiin.

Asetuksella ei ole merkittäviä vaikutuksia viranomaisten tehtäviin. Asetuksen mukainen tarkempi sääntely saattaa lisätä hieman valvontaan ja neuvontaan liittyviä kustannuksia, mutta ei merkittävästi. Pieniä lisäkustannuksia koitunee esimerkiksi ohjeistuksen antamisesta ja ohjeiden laatimisesta rakennus- ja purkujäteselvitystä tekeville tahoille.

Rakennusjätteiden selvittämismäärä ei ole lähtökohtaisesti asiana uusi rakentamisvalvontaprosessissa, sillä jo pidemmän aikaa on täytynyt lupaa haettaessa tai ilmoitusta tehdessä esittää selvitys rakennusjätteen määrästä ja laadusta sekä sen lajittelusta maankäyttö- ja rakennusasetuksen 55 §:n pohjalta. Tarkemman sääntelyn puute on kuitenkin ohjannut siihen, että syntyneet rakennus- ja purkujätteen raportoinnin käytännöt ovat olleet hyvin vaihtelevia, eivätkä sääntelyn tavoitteet ja odotetut vaikutukset ole toteutuneet toivotusti. Tämän asetuksen mukaisilla tarkennuksilla voitaisiin yhtenäistää ilmoitustapa, jolla rakentamis- tai purkamishankkeessa syntyvien purkumateriaalien määrätiedot tulisi jatkossa ilmoittaa. Nykyiset rakennus- ja purkujäteselvitykset on raportoitu pääasiassa kuntakohtaisten, osittain paperisten lomakkeiden pohjalta, joten muutos helpottaisi tietojen raportointia, tallentamista sekä hyödyntämistä. Yhtenäinen raportointikäytäntö pohjautuen sähköisiin tietojärjestelmiin tukisi rakennusvalvontatyötä sekä kytkentää kunnan ympäristöviranomaisen vastuulla olevaan jätehuollon valvontaan.

Keskeiset hyödyt ja myönteiset vaikutukset viranomaisohjauksen kannalta toteutuisivat selvityksen tekemistä varten perustettavan tietojärjestelmän (purkumateriaali- ja rakennustietoineisto) kautta. Purkumateriaali- ja rakennusjätetietojärjestelmä helpottaisi ja parantaisi rakennus- ja purkumateriaalin hyödyntämistä sekä jätteen käsittelyn valvontaa. Hyödyt toteutuisivat käytännössä tietojärjestelmästä muihin järjestelmiin luotavien integraatioiden kautta. Muita järjestelmiä olisivat rakennetun ympäristön tietojärjestelmä (RYTJ), SIIRTO-rekisteri, Materiaalitori sekä kuntien käyttämät sähköiset lupajärjestelmät. Tavoitteena on, että hanketta ja selvityksen sisältöä koskevat tiedot jouduttaisiin syöttämään vain kerran, ja tieto kulki järjestelmien välillä tarvittavien integraatioiden kautta. Tietojärjestelmä pyritään toteuttamaan käyttäjälähtöiseksi ja joustavaksi kunnallisen rakennus- ja ympäristövalvonnan kannalta.

Selvityksen arviointi ja tietojärjestelmän käyttöönotto edellyttäisi rakennusvalvontaviranomaisilta hieman uutta osaamista selvityksen soveltamisalaan ja materiaalimäärien valvontaan liittyen. Todennäköisesti selvitysvaihe olisi viestinnän avulla kuitenkin rakennusvalvonnan nopeasti omaksuttavissa siinä laajuudessa kuin valvontatyössä on tarve. Tarkemmat säännökset saattavat aiheuttaa jonkin verran neuvontapainetta rakennusvalvontaviranomaisille, sillä yksityishenkilöillä tai esimerkiksi pienillä perheyrittäjillä ei välttämättä ole riittävää osaamista. Tämän vuoksi nähdään tarpeelliseksi laatia tueksi lisäohjeistusta tai työkaluja muun muassa massamäärien arviointiin.

Ympäristövalvontaviranomaisten näkökulmasta purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen laadinta edistäisi muun muassa jätteen käsittelyyn liittyvien epäkohtien valvontaa sekä materiaalihyödyntämistason seuranta eri kohteissa. Valvonnan tehokasta toteuttamista varten olisi varmistettava eritoten, että tiedonkulku uusien ja olemassa olevien tietojärjestelmien välillä toimii saumattomasti.

Maamassakoordinaattorien näkökulmasta selvitys parantaisi hankkeessa syntyvien maa- ja kiviainesten tiedon laatua, mikä voisi edistää maamassojen välitöntä hyödyntämistä niin, että välivarastointia tai läjitystä ei nykyisessä mittakaavassa tarvittaisi.

Kansallisen rakentamisen kiertotalouden viranomaisohjauksen kannalta selvitysvelvoite ja sen raportointiin rakennettava tietojärjestelmä loisivat toistaiseksi puuttuvan välineen rakennusmateriaalien kiertotalouden edistämiseen. Järjestelmä loisi edellytykset sekä välittömän materiaalien hyödyntämisen laadun parantamiseen että ohjausjärjestelmän pitkäjänteiseen kehittämiseen.

#### *4.2 Taloudelliset vaikutukset ja ympäristövaikutukset*

Asetuksella ei katsota olevan rakennuskustannuksia merkittävästi lisääviä vaikutuksia. Asetusehdotuksella ei myöskään ole huomattavia taloudellisia vaikutuksia tai vaikutuksia kotitalouksien asemaan, yrityksiin, yleiseen talouskehitykseen, kansantalouteen ja julkistalouteen.

Asetuksella odotetaan olevan positiivisia vaikutuksia purkumateriaalikiertoihin perustuvaan liiketoimintaan. Eräs keskeisistä purkumateriaalien ja rakennusjätteen hyödyntämisen esteistä liittyy materiaalien ja rakennusosien kysynnän ja tarjonnan kohtaamiseen; tieto purkamisen myötä vapautuvista rakennusosista syntyy vasta rakennuksen purkamisen yhteydessä, mikä on liian myöhään mahdollisten hyödyntäjien kannalta. Purkumateriaalien vaihdantaan on syntynyt kaupallisia verkkopalveluja, mutta niiden käyttö on ollut verrattain vähäistä. Maassamme toimii myös kymmenkunta käytettyjä rakennusosia myyvää varaosapankkia, mutta ne keskittyvät vanhempaan, rakennuserinnöltään arvokkaampaan rakennuskantaan.

Uudelleenkäytettävien rakennusosien tunnistaminen purkamista sisältävissä hankkeissa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja digitaalinen raportointi mahdollistavat näiden tuotteiden ja materiaalien myymisen tai toimittamisen niiden tarvitsijoille ja käyttäjille ennen purkuvaihetta. Tällä edistetään purkamisessa syntyvän jätteen määrän vähentämistä ja siten se olisi aina jätehuollon etusijajärjestyksen ylimmän tavoitteen mukaista toimintaa. Rakenteellisten osien ehjänä irrottaminen voidaan yleensä tehdä vasta purkutöiden yhteydessä, mutta jotta se voidaan suunnitella ja etsiä ehjänä irrotettaville rakennustuotteille kysyntää, tuotteiden tunnistaminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa on tärkeää.

Vaikka rakennusjätteiden selvittämisvelvoite ei tule rakentamishankkeeseen ryhtyvälle uutena asiana, tarkennettu yhtenäinen selvitysvelvoite voi aiheuttaa rakentamishankkeeseen ryhtyvälle pienen kertaluontoisen taloudellisen kustannuksen, mikäli hankkeeseen ryhtyvä ulkoistaa selvityksen laatimisen tähän erikoistuneelle yritykselle. Pientalorakentajia tullaan kuitenkin tukemaan selvityksien tekemisessä erilaisin ohjein ja laskurein, jotta jätemateriaalien massa-arvioinnin teko olisi mahdollisimman helppoa. Digitaalisen raportoinnin odotetaan jatkossa parantavan purkumateriaalien ja -jätteen kysynnän ja tarjonnan kohtaamista, mikä voi alentaa purkamisen kustannuksia esimerkiksi materiaalien myynnin ja vaihdannan sekä alentuneiden jätemaksujen kautta. Tämä muutos tapahtunee kuitenkin hitaasti purkumateriaalien kysynnän kasvamisen myötä. Selvityksien tekemiseen erikoistuneet asiantuntijat voisivat myös ohjeistaa hankkeeseen ryhtyvää jätemateriaalin parhaisiin mahdollisiin jatkokäyttömahdollisuuksiin.

Purkumateriaalitiedon siirtyminen rajapintojen kautta esimerkiksi Materiaalitoriin tai kaupapaikkoihin edistää kysynnän ja tarjonnan kohtaamista sekä rakennus- ja purkumateriaalien ja -jätteiden hyödyntämiseen liittyvää liiketoimintaa. Purkumateriaali- ja rakennusjätetietoaineisto luo edellytykset uudelleenkäytön ja kierrätyksen markkinoiden syntyamiseen materiaaliraportoinnin pohjalta.

Asetusehdotuksen odotetaan edistävän rakentamisen kiertotaloutta. Kansallisella tasolla riittävän aikaisin syntyvä kattava tieto rakentamisen ja purkutoiminnan yhteydessä syntyvistä jättemateriaalivirroista loisi suotuisan liiketoimintaympäristön useille eri toimijoille, kuten materiaalin purku-, välitys- ja hyödyntäjäyrityksille. Vuonna 2021 rakentamisen yhteydessä on syntynyt 13 miljoonaa tonnia jätettä, josta nykyisellä luokittelutarkkuudella 12,4 miljoonaa tonnia mineraalijätettä, 295 000 tonnia puujätettä, 264 000 tonnia metallijätettä ja 224 000 tonnia vaarallista jätettä<sup>24</sup>. Tämän suuruusluokan purku- ja jättemateriaalivirrat sisältävät merkittävästi hyödyntämätöntä kiertotaloudellista potentiaalia, jota asetuksen myötä lisääntyvän tietomäärän kautta voisi paremmin kohdentaa ja valjastaa jatkokäyttöön.

Selvityksen edellyttämä vapautuvien purkumateriaalijakeiden ilmoittaminen sekä mahdollisuus uudelleenkäytettävien rakennustuotteiden ilmoittamiseen loisi digitaalisten tietojärjestelmien kautta hyvät edellytykset purkumateriaalikiertojen laadun parantamiseen ja purkamisen jätehierarkian edistämiseen. Selvitykseen sisältyvä mahdollisuus uudelleenkäytettävien rakennustuotteiden ilmoittamiseen yhdessä samanaikaisesti kehittyvien uudelleenkäytettävien rakennustuotteiden kelpoisuudenosoittamisen käytäntöjen kanssa mahdollistavat rakennusosien uudelleenkäytön kehittymisen maassamme. Korvatessaan uusien rakennusmateriaalien valmistamista ja siitä aiheutuvia päästöjä rakennustuotteiden uudelleenkäytöllä olisi myös myönteisiä ilmastovaikutuksia.

Purkumateriaalijakeiden asetuksen mukainen, riittävän tarkka raportointi luo edellytykset myös suuremman mittakaavan liiketoiminnalle eri materiaalijakeiden hyödyntämiselle sekä uudelleenkäytön että kierrätyksen alueella, tukien samalla jäteasetuksen erilliskeräysvelvoitteen toteutumista. Purkumateriaalien jäsennys noudattelee erilliskeräysvelvoitetta lukuun ottamatta kahta poikkeusta (eristeet, sähkö- ja elektroniikkalaitteet), jotka on tehty hyödyntämisedellytysten parantamiseksi. Selvityksen pohjaksi rakennettava tietojärjestelmä tulee mahdollistamaan myös tarkemman vapaaehtoisen raportoinnin, mikä edelleen lisää purkumateriaalin hyödyntämispotentiaalia. Digitaalinen tieto tarjoaa mahdollisuuden myös purkumateriaalien sekä rakennus- ja purkujätteen keräyksen logistiikan kehittämiseen ja tehostamiseen uusien kiertotalousmarkkinoiden syntymistä edistäen.

Vaarallisten aineiden ja jätteiden osalla asetus ei tuo lisävelvoitteita aineiden kartoittamiseen ja poistamiseen liittyen. Jätelain mukaan lajiltaan ja laadultaan erilaiset jätteet on kerättävä toisistaan erillään, eikä niitä saa sekoittaa muihin jätteisiin tai materiaaleihin. Vaarallista jätettä ei saa laimentaa eikä muulla tavoin sekoittaa lajiltaan tai laadultaan erilaiseen jätteeseen taikka muuhun aineeseen. Muun sääntelyn perusteella tehtyjen asbestikartoitusten ja SIIRTO-rekisterin vaarallisia jätteitä koskevan määrätiedon kokoaminen yhteen parantaneet tietopohjaa aineiden määrästä ja niiden poistamisesta rakennuskannasta. Tietojärjestelmä edistäisi myös niiden poistamista materiaalikierrosta asianmukaisen käsittelyn kautta.

Rakennuspaikalta pois kuljetettavia maa- ja kiviaineksia koskevan selvitysvelvoitteen avulla voitaisiin edistää tontin maamassatasapainoa, eli sitä, että mahdollisimman suuri osa kaivumaista hyödynnettäisiin samassa kiinteistössä. Hankkeen suunnittelijoilla olisi sääntelyn myötä nykyistä parempi mahdollisuus vaikuttaa pois kuljetettavien maamassojen määriin ja siten edistää sekä kiertotalouden toteutumista että kuljetuksista aiheutuvien päästöjen vähentämistä.

---

<sup>24</sup> Tilastokeskuksen maksuttomat tilastotietokannat. Jätteiden synty toimialoitain, 2017-2021. Saatavilla osoitteesta [https://statfin.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin\\_jate/statfin\\_jate\\_pxt\\_12qw.px/](https://statfin.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_jate/statfin_jate_pxt_12qw.px/)

Purkumateriaali- ja rakennusjätetietojärjestelmä mahdollistaa pilaantumattomien maa- ja kiviainesten laadun tarkemman raportoinnin, mikä palvelisi paikallista maamassakoordinoimista. Maa- ja kiviainesten tekniset ominaisuudet ja maa-aineksen tyyppi vaikuttavat niiden hyödyntämismahdollisuuksiin ja siksi näiden tunnistaminen ennen hankkeen toteutusta olisi tärkeää hyödyntämismahdollisuuksien selvittämiseksi. Asetus edistäisi tältä osin hyödyntämistä ja maa-ainesten suoria siirtoja hyödyntämispaikkaan väliaikaisen varastoinnin ja turhien kuljetusten ehkäisyä. Sitä kautta selvitysvelvoitteella olisi myös positiivisia ilmastovaihtokutuksia. Louheelle ja karkearakeisemmille maa-aineksille (esimerkiksi hiekka ja sora) on tyypillisesti helpompi löytää hyödyntämiskohteita joko samalta kiinteistöltä tai lähialueilta. Hienorakeisemmat maalajit (muun muassa savet, siltit) ovat yleensä hankalammin hyödynnettävissä. Humuspitoisia pintamaa-aineksia voidaan mahdollisesti hyödyntää esimerkiksi kierrätyskasvualustojen valmistamisessa. Hyödyntämisen edellytyksenä on, ettei pintamaa-aines sisällä haitallisten vieraslajien kasvinosia, juuria tai siemeniä.

#### 4.3 Muut vaikutukset

Asetuksen avulla varmistettaisiin purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitysten yhdenmukaisuus. Yhtenäisellä ilmoitustavalla voitaisiin parantaa tilastoinnin tarkkuutta ja laatua. Nykyinen rakennus- ja purkujättemäärien ja hyödyntämisen tilastointi, joka toimii muun muassa EU:n jätedirektiivin toimenpiteiden raportoinnin pohjana, perustuu pääosin ympäristöhallinnon laitoksille antamiin vuosiraportointivelvoitteisiin, joissa luokituksena käytetään jäteasetuksen liitteen 4 mukaisia LoW-koodeja. Maamassojen tilastoinnissa käytetään lisäksi apuna kuljetettujen maamassojen tilastointia, joka perustuu tavarankuljetustilaston luokitukseen. Tämän raportoinnin on arvioitu olevan varsin epätarkka ja antavan väärän kuvan muun muassa maamme rakennus- ja purkujätteen hyödyntämistäasteesta materiaalina. Uuden, valtakunnallisesti kattavan selvitysvelvoitteen ja siihen perustuvan tietojärjestelmän odotetaan tarjoavan nykyistä merkittävästi luotettavamman pohjan maamme rakennus- ja purkujättilastoinnille, mikä taas mahdollistaa rakennus- ja purkujätteselviin liittyvän ohjauksen täsmennyksen.

Viime vuosikymmenen aikana yleistyneet sähköiset kaupalliset lupapalvelut ovat sisällyttäneet rakennus- ja purkujätteen luvan yhteydessä täytettävään verkkopohjaiseen lomakkeistoonsa. Useiden rinnakkaisten lupapalvelukäytäntöjen johdosta yhteenvetotietoa esimerkiksi purkujättemääristä tai hyödyntämisestä ei kuitenkaan ole voitu saada.

Asetuksen myötä hankkeeseen ryhtyvä saattaa paremmin tunnistaa velvollisuutensa huolehtia syntyvistä rakennus- ja purkujätteistä ja sitä kautta myös mahdollisuus suunnitella uudelleenkäyttö ja materiaalihyödyntäminen aiempaa paremmin.

Uusi selvitys ja sen edellyttämä arvio hankkeessa syntyvistä purkumateriaalimääristä edellyttäne lisäosaamista hankkeen suunnitteluvaiheeseen, vaikka selvitysvelvoite sisältyykin jo nykyiseen sääntelyyn. Pääsuunnittelijan, rakennussuunnittelijan ja erityissuunnittelijan tulisi jatkossa hallita purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen edellyttämät osaamisalueet, mikä edellyttäisi osaamisen päivittämistä uusien teemojen osalta pääosalle toimijoista. Osaamishaaste lienee suurin kertarakennuttamishankkeissa, kuten purettaessa vanha rakennus uuden omakotitalon tieltä. Purkumateriaalimäärien karkeaan arviointiin tullaan tarjoamaan kuitenkin ohjeistusta ja apuvälineitä.

Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitys ja sen tarkempi sisällöllinen määrittely tukisi purkutyön järjestämisen, rakennusjätteiden käsittelyn ja mahdollisten rakennusosien uudelleen käytön suunnittelua. Suunnitteluun voitaisiin kiinnittää esitetyllä tavalla nykyistä enemmän huomiota, sillä tieto purkamisen myötä vapautuvista rakennusosista syntyy nykyisin vasta



rakennuksen varsinaisen purkutoimenpiteen yhteydessä, mikä on usein liian myöhään mahdollisten hyödyntäjien kannalta.

Purkumateriaali- ja rakennusjätteselvitys tukee myös jätelainsäädännön tavoitteita. Jätelainsäädäntöä on viime vuosina muutettu tukemaan paremmin purkumateriaalien hyödyntämistä. Jäteasetukseen sisältyvä velvoite erilliskerättävistä rakennus- ja purkujätteistä täydentyi vuonna 2021 kolmella jätejakeella. Purkumateriaalien kiertotaloutta tukee lisäksi rakennus- ja purkujätteen sisällyttäminen jätteen siirtoasiakirjan laadintavelvoitteeseen sekä SIIRTO-rekisterin perustaminen.

Materiaalien tyyppi- ja määrätietoja voitaisiin käyttää lajitteluohjeena myös purkutöiden toteutuksessa. Ennakkoarvion materiaalien ja määrätietojen perusteella voitaisiin arvioida myös purkuvaiheen materiaalien kierrätys- ja hyödyntämisasteita, joita purkutöissä olisi mahdollista saavuttaa. Toteumatietojen päivittämisen ja tehdyn ennakkoarvioinnin perusteella voitaisiin arvioida purkuvaiheen erilliskeräyksen ja materiaalien hyödyntämiseen ohjaamisen onnistumista. Ennakkoarvion ja toteumatiedon mahdollisten merkittävien eroavaisuuksien perusteella voitaisiin tarvittaessa pyytää lisäselvityksiä siihen johtaneista syistä.

Asetuksella ei ole tunnistettuja sukupuolivaikutuksia.

## 5 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu ympäristöministeriön virkatyönä. Asiantuntija-apuna työssä on käytetty kahta aiheeseen perehtynyttä konsulttia.

Asetusehdotuksen vaikutuksia selvitettiin kahdella kyselyllä, joista toinen suunnattiin kuntien rakennusvalvontaviranomaisille ja toinen ympäristövalvontaviranomaisille ja massa-koordinaattoreille.

Valmistelun tueksi järjestettiin toukokuussa 2023 sidosryhmätilaisuus, jossa esiteltiin alustavaa asetusluonnosta, ja jossa keskeiset sidosryhmät kommentoivat luonnosta. Tilaisuuden pohjalta järjestettiin vielä palautekysely asetusluonnoksen sisällöstä. Saadun seitsemän vastauksen pohjalta asetusehdotus on valmisteltu varsinaista lausuntokierrosta varten.

Lausuntovaiheen jälkeen asetusluonnosta kehitettiin saatujen lausuntojen perusteella erityisesti Petteri Orpon hallituksen ohjelman sisältämän rakentamis- ja lupaprosessien sujuvoittamistavoitteiden edistämiseksi.

Päivitetty asetusluonnos on lähetetty myös Euroopan komissiolle direktiivissä (EU) 2015/1535 edellytetyyn teknisten määräysten ilmoitusmenettelyyn (tekninen notifikaatio, ilmoitusmenettelynumero 2024/0542/FI). Menettelyn tavoitteena on ennakoida ja ehkäistä EU:n sisämarkkinoiden esteiden kehittymistä ja huolehtia siitä, että säädökset ovat yhdenmukaisia EU:n lainsäädännön ja sisämarkkinoiden periaatteiden kanssa. Komissio ja muut jäsenmaat voivat antaa menettelyn aikana lausunnon ilmoitetusta määräyksestä, mikäli ne katsovat, että ehdotuksesta voi aiheutua esteitä tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle.

## 6 Lausunnot

Ympäristöministeriö pyysi ajalla 12.12.2023 – 6.2.2024 lausuntoja luonnoksesta ympäristöministeriön asetukseksi rakennuksen purkumateriaali- ja rakennusselvityksestä. Lausuntopyyntö lähetettiin lausuntopalvelu.fi:n kautta. Lausuntoja saatiin 31 taholta. Palaute antoi hyvät edellytykset asetuksen jatkovalmisteluun. Kaikki lausunnot vastauksineen ovat luettavissa lausuntopalvelu.fi -palvelun kautta.

Pääosa lausunnonantajista koki lain sisältämän selvitysvelvoitteen ja sitä täydentävän asetuksen roolin tärkeäksi kiertotalouden edistämässä. Tähän joukkoon kuuluivat muun muassa Rakli, Kuntaliitto ja Rakennustarkastusyhdistys, joilla on keskeinen rooli selvitysvelvoitteen toteuttamisessa. Yhteinen näkemys kuitenkin oli, että selvityksen laatiminen olisi tehtävä mahdollisimman helpoksi eritoten tietojärjestelmiä hyödyntäen. Muutaman lausunnonantajan näkemyksen mukaan asetuksen kaltaisella selvityksellä ja rekisterillä ei edistetä rakentamisen kiertotaloutta, sillä jo olemassa olevia järjestelmiä kehittämällä saataisiin vastaavat tiedot koottua ilman erillistä selvitysvelvollisuutta. Toisaalta osa lausunnonantajista toivoi vielä tiukempia vaatimuksia ilmoittamiselle, erityisesti uudelleenkäytön edistämiseksi.

Lausuntojen perusteella muun muassa:

- Lausuntoaineistossa tarjottiin lausujille kahta vaihtoehtoa koskien purkumateriaalien raportoinnin jäsenystä. Valtaosa lausunnonantajista näki, että purkumateriaalien tarkempi jäsenys (vaihtoehto A) tukisi paremmin purkumateriaalien laadukasta hyödyntämistä ja esim. uuden liiketoiminnan syntymistä, joten tämä jäsenys toimii asetuksen pohjana (ks. 1 §). Lisäksi ohjeistettiin tarkemmin purkumateriaalien vähäisyyden taupauskohtaista tulkintaa perustelumuiustiossa (ks. 1 §:n säännöskohtaiset perustelut).
- Täsmennettiin vaatimustasoa vastaamaan paremmin periaatetta, jonka mukaan raportointi koskisi vain muun lainsäädännön edellyttämiä vaarallisten aineiden katselmuksia. Ainoa ehdoton raportointivaatimus koskisi vain asbestia, muiden raportointi olisi vapaaehtoista. Mahdollistetaan kuitenkin tietojärjestelmässä tarkempi, mahdollinen reaaliaikainen raportointi ja minimivaatimusten kiristäminen mm. EU-lainsäädännön pohjalta. (ks. 2 §)
- Maa- ja kiviainesten laadun ilmoittamista pidettiin asetuksen lausunnoissa pääasiassa perusteltuna alueellisen maamassakoordinoinnin edellytysten parantamiseksi. Rakennusprosessien sujuvoittamistavoitteiden perusteella päätettiin kuitenkin helpottaa pilaantumattomien maa- ja kiviainesten selvitysvelvoitetta koskemaan pois kuljetettavien maa- ja kiviainesten kokonaismäärää tarkemman jaottelun sijaan. Lisättiin asetukseen vapaaehtoinen mahdollisuus pilaantumattomien maa- ja kiviainesten laadun tarkempaan ilmoittamiseen, ja mahdollistetaan tarkempi raportointi purkumateriaali- ja rakennusjätetietojärjestelmässä. (ks. 3 §)
- Tarkennettiin purkumateriaali- ja rakennusjätteselvityksen päivittämisvelvoitetta siten, että päivittämisen tulisi tapahtua ensisijaisesti siirtoasiakirjan sisältämien tietojen perusteella, mutta poistettiin hankkeeseen ryhtyvän velvoite tarkistaa SIIRTO-rekisteristä haetut, toteutuneet rakennus- ja purkujätetiedot. Eli edellytettäisiin vain tietojen haku. (ks. 4 §)
- Täsmennettiin selvityksen tietojen ilmoittamista niin, että edellytetään tiedot lupavaiheessa rakennuskohtaisesti tai rakennuspaikkakohtaisesti, mutta SIIRTO-rekisteristä haetut toteumatiedot rakennuspaikkakohtaisesti. (ks. 5 §)

## **7 Laintarkastus**

Asetusehdotus on tarkistettu oikeusministeriön lainvalmisteluosaston laintarkastusyksikössä.

## **8 Voimaantulo**

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025.

Erityistä huomiota kiinnitettäisiin asetuksen jalkauttamisen alkuvaiheisiin, ja eritoten selvityksen raportointiin ja selvitysten tallentamiseen tarkoitetun purkumateriaali- ja rakennusjätetietojärjestelmän toimivuuteen ja havainnollisuuteen. Myös uuden selvityksen edellyttämien ohjeiden, oppaiden, ja työkalujen laadintaan sekä mahdollisesti tarvittavaan koulutukseen kiinnitetään erityistä huomiota.